Элим деб, юртим деб ёниб яшаш керак!

Туркистон

Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий газетаси

1995 йил 15 ноябрь. Чоршанба. № 44 (14296)

تركستان * TURKİSTAN

Сотувда эркин нархда

ПРЕЗИДЕНТ ГЕРМАНИЯГА ЖЎНАБ КЕТДИ

14 ноябрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов ГФР Федерал Президенти Роман Герцогнинг таклифига биноан Германияга расмий ташриф билан жўнаб кетди.

— Мазкур сафардан мақсад мамлакатларимиз ўртасидаги сиёсий, иқтисодий ва маданий алоқаларни янада мустаҳкамлаш, уни янги босқичга кўтаришдир, — деди мамлакатимиз раҳбари сафар олдидан аэропортда журналистлар билан суҳбатда.— Шу боис ташриф чоғида ГФР Федерал Президенти, мамлакат Ташқи ишлар вазири, Бундестаг раҳбарияти ва бошқа расмий кишилар билан музокаралар ўтказиш ниятидамиз. Делегациямиз 15 ноябрь куни Штутгарт шаҳрида ЮНЕСКО ва Германия Федерал Президенти Роман Герцог ташаббуси билан ўтказилаётган «Буюк ипак йўли мероси: Ўзбекистон» кўргазмасининг очилиш маросимида иштирок этамиз.

Президент Ислом Каримовни Тошкент аэропортида Ўзбекистон Олий Мажлиси раиси Э. Халилов, Бош вазир А. Муталов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Б. Ғуломов, Тошкент шаҳри ҳокими К. Тўлаганов ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

(ЎзА).

17 ноябрь — Халқаро талабалар куни

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИНИНГ РЕСПУБЛИКА ТАЛАБА-ЁШЛАРИГА ТАБРИГИ

Азиз талаба-ёшлар!
Ҳурматли тенгдошлар!

Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси Сизларни Халқаро талабалар куни муносабати билан самимий муборакбод этади.

Инсон яралибдики, у нималарнидир ўрганишга, гўдаклигидан билим олиб, мукаммал инсон бўлишга ҳаракат қилади. Ҳадиси шарифда ҳам бежиз «Ёшликда олинган билим, тошга ўйилган нақшдир» — деб айтилмаган. Шу боис, азалдан билим соҳиблари, илму толиблар миллатнинг гули, фахри ва келажаги ҳисобланган.

Шу маънода бугун Ўзбекистонимиз истиқболини яратиш кўп жиҳатдан Сиз билан бизнинг яхши ўқишимизга, жаҳон тилларини ўрганиб, дунёвий фан-техника сирларини мукамал эгаллашимизга боғлиқдир.

Ҳозир ҳар биримиз XXI аср бўсағасида турибмиз. Яна бир икки йилдан сўнг XX аср ҳам тарих саҳифаларида муҳрланиб қолади. Юртимизнинг XXI асрда қандай тараққий этиши бизнинг қўлимизда. Бехосдан биз Ўзбекистоннинг келажаги буюк давлат деб атамаяпмиз. Бу учун барча шарт-шароитлар мавжуд. Фақат етук, истеъдодли ёшларгина уни иқтисодий қудратли мамлакатга айлантириши мумкин.

Ғафур Ғулом ҳар биримизга қарата:

Аъло мамлакатнинг аъло фарзанди
Билиб қўйки, сени Ватан кутади.

деган эди. Шундай экан, Ўзбекистон деб аталмиш жаннатмакон қадимий юртнинг умиди Сизу бизда. Ватаннинг келажаги ёшлар қўлида.

Сизларни яна бир бор байрамингиз билан қутлаб, ҳар бирингизга узоқ умр, сиҳат-саломатлик, ўқиш ва ишларингизга доимий муваффақият, оилангизга қут-барака тилаб қоламиз.

Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси.

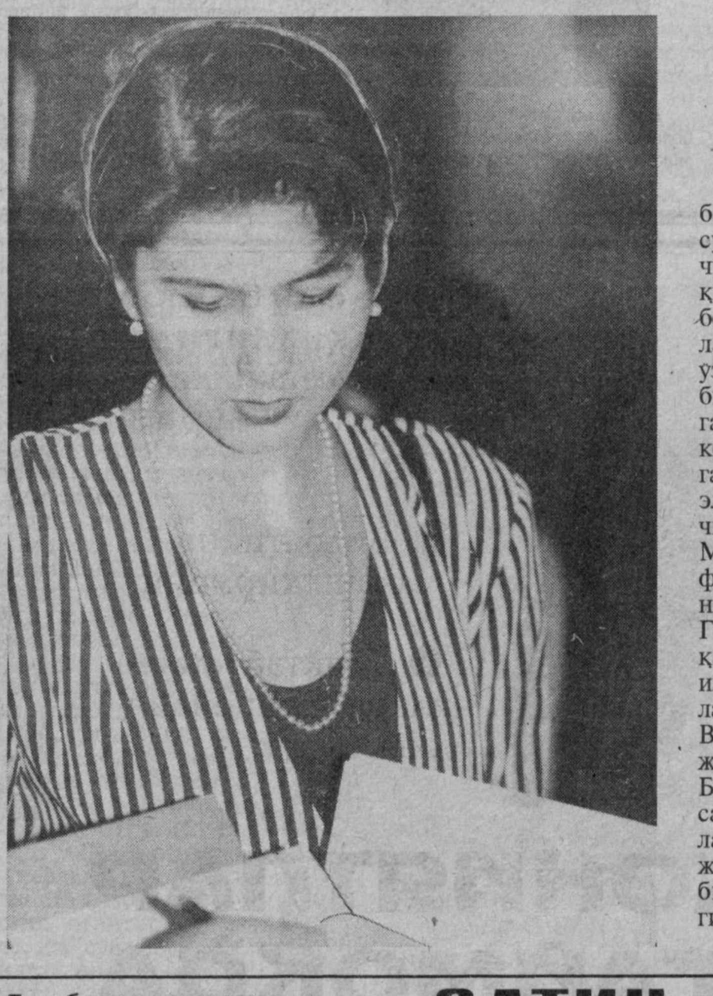

Ёшлар юртнинг фахри

ИЛМ МАШЪАЛ ЧИРОҒИ

Мустақиллик юртимизга бахт берди. Бахт. Оддий бир сўзнинг замирида қанчалар чуқур маъно бор. Шулар ҳақида ўйлаганингда бундан беш-ўн йил олдинги даврни эслайсан. Бугунги кун билан ўзингча солиштирасан. Қайси бир қўлида таёқ судраб юрган чўпоннинг, ёки елкасида кетмони билан даласида юрган деҳқоннинг фарзанди чет элда ўқиган. Ҳатто буни кўпчилиги орзу ҳам қилолмаган. Мустақиллик берган бахт туфайлигина юртимизнинг минглаб фарзандлари АҚШда, Германияда ҳатто узоқ кунчиқар мамлакат Японияда дунё илмларидан сабоқ олмоқдалар. Улар яқин кунларда Она-Ватанимизнинг бахтли келажаги учун хизмат қиладилар. Бири халқаро ҳуқуқшунос бўлса, бири катта иқтисодчи бўлади, яна бири эса халқаро журналист бўлиб дунёнинг бир бурчида бўлаётган янгиликлар билан халқимизни таништиради.

Чет элларда таҳсил олаётган талабалар юртимизни қадрини янада баланд кўтаради. Мустақил юртимиз учун сидқидилдан хизмат қиладилар.

СУРАТЛАРДА: Нодира Баҳромова. У яқинда Американинг Монтана штатидан ўқишдан қайтди. Янгиерлик Жамшид Хайруллаев Американинг Логан шаҳрида ўқиш давомида тенгдошлари орасида одобли ва илм сирларини пухта эгаллаши билан намуна кўрсатди.

Суратчи: Л. ШАГАЕВ. (ЎзА)

ОЛТИН ДАВР СУРУРИ

Талабалар кунини кенг нишонлаш мақсадида, республикамизнинг барча ўқув юртларида катта тайёргарлик ишлари олиб борилмоқда. Шу муносабат билан Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси Республика Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги билан ҳамкорликда талай тадбирлар ишлаб чиқди.

Шу ҳақда сўзлаб беришни Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси Ёшлар таълими бўлими мудири Қаҳрамон Қурбоновдан илтимос қилдик.

Мазкур байрам эллик уч йилдан буён жаҳон талабалари томонидан кенг нишонланмоқда. Бу 1941 йил Лондонда бўлиб ўтган Жаҳон талабалари учрашувида юз берди. Ўшанда бутун Европа бўйлаб фашизм шарпаси кезиб юрган бир пайтда антифашистик уюшма ташкил этилган эди. Айнан бу куннинг танланишига сабаб эса 1939 йил 17 ноябрь куни Прага шаҳри кўчаларида фашистлар томонидан антифашистик талабалар намойиши шафқатсизларча бўғилиб, бир қанча талабалар унинг қурбони бўлишган. Шунинг учун ҳам бу нафақат талабалар байрами балки хотира куни ҳамдир.

16 ноябрь куни Марказий Қўмита биносида республика олий ўқув юртлари Ёшлар Иттифоқи бошланғич ташкилотлари котибларининг семинар-кенгаши бўлиб ўтади. Унга Олий ўқув юртлари ректорлари ва проректорлари таклиф этилган. Айнан шу семинарда республика Олий ўқув юртлари бошланғич ташкилотлари котибларининг кенгашини ташкил этиш мўлжалланмоқда. Ҳозирда ишчи гуруҳи томонидан унинг Низоми лойиҳаси устида иш олиб борилмоқда. Ушбу кенгашнинг ташкил этилиши талабаларимизга катта имкониятлар яратади. Моддий ва маънавий камол топишларига, ҳуқуқларини ҳимоялашга кўмак бўлади.

Ҳозирги кунда пойтахтимизнинг бир қанча олий ўқув юртларида байрамга бағишлаб спорт мусобақалари ўтказилмоқда. Баскетбол, минифутбол, кураш каби спорт турларида барча ўқув юртларидан талабалар иштирок этишмоқда. Шунингдек, 17 ноябрь куни Тошкент Давлат Дорилфунуни маданият саройида республикамизнинг таниқли санъат усталари иштирокида концерт дастури талабаларга тақдим этилади.

Куни кеча Тошкент Давлат дорилфунунида Халқаро талабалар кунига бағишлаб «Олтин даврим» телевизион кўрик танлови ўтказилди. Унда Тошкент шаҳридаги барча олий ўқув юртларидан талаба ёшлар иштирок этишди. Ушбу кўрик танловни Ўзбекистон телевидениеси биринчи дастур орқали 16 ноябрь куни намойиш қилади.

Республикамизнинг барча талаба-ёшларини Халқаро талабалар куни билан чин юракдан муборакбод этаман.

Суҳбатдош Баҳодир ШОИМОВ.

ОЛАМДА НИМА ГАП?

ДЕҲЛИ. Ҳукуматга муҳолифатда бўлган «Толибон» ислом ҳаракати қуролли гуруҳлари ўтган душанба куни Қобулни яна ўққа тутди. Афғонистон президенти Бурҳониддин Раббоний саройида, жумладан, тўрт реактив снаряд портлади. Ҳозирча, кўрилган зарар ва қурбонлар ҳақида маълумотлар олингани йўқ. Ҳукумат қўшинлари танк ва авиациядан фойдаланиб, Афғонистон пойтахтининг жануби-ғарбий йўналишида фаол ҳарбий ҳаракатлар ўтказаётган «Толибон» тузилмаларини Қобулдан улоқтириб ташлашга интилмоқда. Бу тадбирлар толибларнинг шаҳарга тўплардан ўқ ёғдиришига бундан-буён йўл қўймаслик мақсадида ўтказилаётир.

***

АЛ-ҚУВАЙТ. Ўтган куни Америка Қўшма Штатларининг Саудия Арабистони пойтахтидаги ҳарбий миссияси биноси яқинида рўй берган портлаш оқибатида беш америкалик ва бир филиппинлик ҳалок бўлди. Жароҳатланган 60 кишидан 30 таси ҳам АҚШ фуқароларидир. Саудия Арабистони Ташқи ишлар вазирлиги баёнотига қараганда, яраланганларнинг талай қисми ғоят оғир аҳволда.

***

ҚОҲИРА. Миср Араб Республикаси президенти Ҳусний Муборак Фаластин раҳбари Ёсир Арофат ва у раҳбарлик қилаётган Фаластин озодлик ташкилоти ижроия қўмитаси аъзолари билан учрашди. Ўзаро музокаралар чоғида Фаластин мухториятига бўлажак сайлов ва Исроил Бош вазири Исҳоқ Рабиннинг ўлимидан сўнг тинчлик жараёни тақдири билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди.

***

ХАНОЙ. Октябрь ойида марказий Вьетнамда рўй берган уч тўфон ва ундан сўнг ёққан кучли тошқин натижасида 137 киши ҳалок бўлди, 46 киши бедарак йўқолди ва қарийб 200 киши жароҳатланди. Сув тошқинини назорат қилиш бўйича миллий қўмита Вьетнам пойтахтида ўтказган матбуот конференциясида журналистларга шу ҳақда маълум қилинди. Маълум бўлишича, табиий офат натижасида 8 мингдан зиёд уй-жой бутунлай яроқсиз бўлиб қолган. Қарийб чорак миллионта иншоотга зарар етган. Тахминан 100 минг гектар қишлоқ хўжалик экинлари нобуд бўлган.

***

ТЕҲРОН. Эронда шаҳар кўчаларида ҳаракатланиш учун велосипеддан фойдаланишни тарғиб этиш юзасидан кампания бошланди. Мамлакат ҳаётида анъанавий тус ола бошлаган яна бир янгилик Имом Ҳумайний хайрия жамғармаси томонидан амалга оширилмоқда. Бу жамғарма аҳолига турли тўй-ҳашамларни ўтказишда кўмаклашаётир. Ўтган душанба куни жамғарма кўмагида мамлакатда 12 мингта тўй-ҳашам ўтказилди.

***

ЛАГОС. Нигерия АҚШ, Жанубий Африка Республикаси ва Европа Иттифоқига аъзо бўлган 15 мамлакатдан ўз элчиларини чақириб олди. Бу ҳаракат Нигерия ҳарбий ҳукуматининг 9 нафар инсон ҳуқуқлари ҳимоячисини қатл қилганига нисбатан Ғарб мамлакатлари қўллаган чорага жавоб тариқасида ўтказилди.

ОЛАМДА НИМА ГАП?

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДАГИ ДИПЛОМАТИЯ ВАКОЛАТХОНАЛАРИ ВА ХАЛҚАРО ТАШКИЛОТЛАРНИНГ ИШ ШАРОИТЛАРИНИ ЯХШИЛАШГА ОИД ҚЎШИМЧА ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикасидаги дипломатия ваколатхоналари ва уларга тенглаштирилган халқаро ташкилотларнинг фаолияти учун зарур шарт-шароитларни яратиб бериш мақсадида:

1. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашига, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликларига ваколатхоналарни, шу жумладан ваколатхона бошлиғи қароргоҳини жойлаштиришда фойдаланиладиган биноларни ёки биноларнинг бир қисмини улар жойлашган ер участкалари билан бирга, шунингдек, мазкур ваколатхоналарнинг биноларини қуриш учун ер участкаларини республикадаги дипломатия ваколатхоналари ва уларга тенглаштирилган халқаро ташкилотларга уларнинг ўз мулки қилиб сотишга рухсат берилсин.

2. Ўзбекистон Республикасининг Адлия вазирлиги икки ҳафта муддат ичида Ташқи ишлар вазирлиги ва Давлат мулки қўмитаси билан биргаликда амалдаги қонунчиликни ҳамда тегишли меъёрий ҳужжатларни ўзгартириш ва уларга қўшимчалар киритиш бўйича таклифларни белгиланган тартибда Вазирлар Маҳкамасига тақдим этсин.

3. Мазкур Фармон бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1995 йил 14 ноябрь

Билиб қўйки, сени Ватан кутади!

ҲАРБИЙ ХИЗМАТ — МУҚАДДАС БУРЧ

Ватанимиз сарҳадларини, унинг тинчлиги ва осойишталигини, мудофаа қобилиятини кун сайин мустаҳкамлашимиз, мустақиллигимизни кўз қорачиғидек асрашимиз зарур ва шарт.

Улуғ она юртимиз — жонажон Ўзбекистонимиз ўз Мустақиллигига эришиб, сиёсий, ижтимоий-иқтисодий ривожланиш пиллапояларидан шахдам одимлаб бораётган экан, унинг равнақига, мудофаа қобилиятини оширишга муносиб ҳисса қўшиш, Қуролли Кучлар сафларида хизмат қилиш мамлакатимизда истиқомат қилаётган ҳар бир фуқаронинг муқаддас ва шарафли бурчидир. Бу деган сўз диёримизда яшаётган ҳар бир фуқаро Ватанимиз сарҳадларининг даҳлсизлиги, тинчлиги, осойишталигини ҳимоя қилишга масъулдир. Бу вазифани эса, фақат жисмонан соғлом , бақувват ёшларгина бажара олади.

Бу борада, яъни ёш авлодни соғлом, ақл-заковатли, жасур ва она-Ватанга садоқатли қилиб тарбиялашда Мудофаа ишлари бошқармалари ва бўлимлари, Мудофаага кўмаклашувчи «Ватанпарвар» жамияти ташкилотлари, тиббий муассасалар, олий ва ўрта махсус ўқув юртлари, умумтаълим мактаблари жамоалари, фахрийлар кенгашлари, маҳаллалар фаоллари кенг кўламли ишлар олиб боришмоқда. Айниқса қисм ва бўлинмалар командирларининг шахсий таркиб билан ишлаш бўйича ўринбосарлари аскарларни, умуман бутун шахсий таркибни ҳар томонлама етук ва баркамол қилиб тарбиялаш йўлида тинмай меҳнат қилишмоқда, турли тадбирлар ишлаб чиқишмоқда.

Қуролли Кучлар сафига соғлом йигитларни саралаб олиш борасида Республика Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан ҳам бир қатор хайрли ишлар амалга оширилмоқда. Бу — ҳарбий хизматга чақирилувчиларни тиббий кўрикдан сифатли ўтказишни янада яхшилаш борасида қилинаётган ишлардир, яъни чақириқ тиббий ҳайъатлари таркиби тажрибали, малакали врач-мутахассислар, тиббий ходимлар, шунингдек зарур тиббий анжом-ускуналар билан етарли таъминланди.

Мудофаа вазирининг буйруқларига жиддий ёндошиш, врач-мутахассисларнинг ўз вазифаларига талабчанлиги, масъулияти ошганлиги натижасида кейинги йилларда нисбатан республикамиз бўйича ҳарбий хизматга яроқсизлар сони бирмунча камайди, муқобил хизматга яроқлилар сони эса, аксинча, тобора ортиб бормоқда. Республикада ўсмирларни соғломлаштириш борасида олиб борилаётган ишлар сифати ҳам сезиларли яхшиланди. Армияга чақирилувчи айрим ёшлар ўзларидаги мавжуд баъзи бир жисмоний камчилик, нуқсонларни врач-мутахассисга ошкор қилмай, атайин яширсалар, ота-оналар буни билатуриб, «Армияга борса, тузалиб кетар» деган ҳаёлда сир тутадилар. Афсуски, бу фикр ҳар доим ҳам тўғри чиқавермайди. Шунинг учун ота-оналар ўз фарзандларидаги жисмоний камчилик ва нуқсонларни улар балоғатга етиб, айнан ҳарбий хизматга чақирилаётган даврда эмас, балки, анча олдинроқ олдини олишлари, тегишли врач-мутахассисга мурожаат қилишлари лозим. Биз чақириқ тиббий ҳайъатлари фаолиятида масаланинг бу томонига ҳам жиддий эътибор бераяпмиз.

Баъзан ёш аскарларнинг асабий-руҳий ҳолатларида турли ўзгаришлар бўлиши ҳам кузатилмоқда. Булар асосан ўсмирларнинг одатдаги уй шароитидан чиқиб, қатъий тартиб-интизомга асосланган армия кун тартибига тез кўникиб кета олмасликлари, дастлабки дуч келган қийинчиликлар олдида дарров ҳис-ҳаяжонга берилиб, довдираб қолишлари натижасидир. Бунинг олдини олиш учун ёшларни армияга боришдан олдин маънавий ва жисмоний томондан пухта тайёрлаш, ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш, чиниқтириш лозим.

Яна бир муҳим сабаб — армияга чақирилувчи ёшларнинг ўқув ва иш жойларидан уларнинг хулқ-атворлари, юриш-туришлари, интилишлари, ҳарбий хизматга бўлган муносабатлари ҳақида берилган маълумотларнинг кўпинча бир қолипда берилишидир. Чунки ҳар бир кишининг феъл-атвори, унинг ички олами, уни кўпдан бери билиб, кўриб, яқиндан кузатиб юрган одамлар томонидан ҳаққоний баҳоланмас экан, бундай бефарқлик ва масъулиятсизлик яхшиликка олиб келмаслиги турган гап.

Пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳиссаломнинг муборак ҳадиси шарифларида: «ХУББУЛ ВАТАН МИНАЛ ИЙМОН» яъни «ВАТАННИ СЕВМОҚ ИЙМОНДАНДИР» дейилган. Она-Ватанга, эл-юртга ҳалол, беминнат хизмат қилиш, Ватанни қўриқлаш, унинг сарҳадларида сергак туриш ҳам фарз, ҳам қарз эканлиги таъкидланган. Республикамиз Президентининг чақирув ёшидаги йигитларимизга қатор енгилликлар бериши, хусусан, уларнинг фақат Ўзбекистон ҳудудида йигитлик бурчларини ўташлари ҳақидаги Фармони эълон қилинганига қарамай, айрим тўрт мучаси соғ йигитларимизнинг ҳарбий хизматга бормаслик учун турли баҳонларни рўкач қилаётганликлари ачинарлидир. Ахир бу-андишасизлик, ношукурлик эмасми?

Буюк саркарда Амир Темур бобомиз айтган эканлар: «АСКАРИ ҚУВВАТЛИ МАМЛАКАТ БОЙ БЎЛУР, БОЙ МАМЛАКАТНИНГ АСКАРИ ҚУВВАТЛИ БЎЛУР». Хўш, шундай экан, Мустақил давлат бўлган эканмиз, ўзимизнинг миллий армиямиз, Қуролли Кучларимиз бор экан, Ватанимиз сарҳадларининг, унинг тинчлиги ва осойишталигини, мудофаа қобилиятини кун сайин мустаҳкамлашимиз, мустақиллигимизни кўз қорачиғидек асрашимиз зарур ва шарт.

Бизнинг назаримизда биринчи навбатда ҳар бир оилада, маҳалла-кўйда, умумтаълим мактабларида ёшларни маънавий ва жисмоний жиҳатдан камол топтириш масалаларига катта эътибор беришимиз лозим. Республика жисмоний тарбия ва спорт қўмитасининг мутасадди ходимлари жойларда спортнинг миллий, анъанавий турларини ривожлантириш, тарғибот қилиш, оммалаштириш ишларини янада жонлантиришлари зарур. Бундай имкониятлар армияга кўмаклашувчи «Ватанпарвар» жамияти фаолиятида ҳам беқиёсдир. Ёшларимизни Ватан, армия хизматига тайёрлаш, уларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш борасида оммавий-ахборот воситаларининг барча имкониятларини сафарбар этиш керак.

Президентимиз Фармонига мувофиқ, «СОҒЛОМ АВЛОД УЧУН» ордени ҳамда шу номдаги жамғарма фондининг ташкил этилиши бу соҳадаги барча куч ва имкониятларни бирлаштириш, Ҳамкорлик дастури яратишга асос бўлди. Чунки ёшлар ҳаммамизники, Ватан ҳаммамизникидир! Зеро, ўсиб келаётган ёш авлод қанчалик соғлом, бақувват, баркамол ва етук бўлса, Ватанимиз шунчалик қудратли ва бой бўлади. Шунинг учун ҳам барчамиз биргаликда бу умум, улуғ мақсадлар йўлида ҳаракат қилмоғимиз, соғлом авлодни тарбиялаб, вояга етказишда фидойилик қилмоғимиз лозим.

Искандар РАҲМОН,
Қуролли Кучлар фахрийси,
истеъфодаги тиббий хизмат подполковниги,
Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси аъзоси.

ТАЛАБАЛИК БАХТ

УНДА ЎҚИШ, ЎРГАНИШ БОШ МАҚСАД БЎЛМОҒИ ЛОЗИМ

Ўзингизни энг ақлли деб билган даврингиз?

— Талабалик даврим.

Ҳаёт тотли ва завқли. Қалбингиз ҳис ҳаяжон уйғотувчи энг сара туйғулар чўлғовида. Кўзингизга дунё беғубор, яшаш гаштли. Ташвишлар, қийинчиликлар, муаммолар руҳиятингизни тушкунлик гирдобига тортолмайди. Чанқоқ юрагингиз — илмга, муҳаббатга, қувончга талпинади.

Ҳа, талабалик шундай давр, ҳар қандай шароитда ҳам Олтин давр.

Мустақил Ўзбекистон ҳавосидан нафас олиб яшаётганимизга ҳам тўрт йил тўлди. Ҳаёт ўзгарди, жумладан одамлар ҳам. Бугун Америко, Маккаи Мадина, Фарангистонга бориб ўқиб келган талабага ортиқча ҳайрат билан қарамайсиз. Бирор йирик фирманинг президенти фалон университет талабаси бўлиши табиий ҳол. Бир пайтлар қирқ-эллик ёшларда зўрға олим деган номга эришсалар, бугун йигирма ўттиз ёшгача катта-катта ишлар соҳиби бўлишга улгурганлар кўпчилик.

Ўтиш даври мураккабликлари ёшларга қийинчиликлар билан бир қаторда имкониятлар ҳам яратмоқда. Ҳаётга жиддий қарашга ўргатмоқда.

Бозор муносабатлари шароитида ишбилармонлик ҳар бир соҳа кишиси учун ҳаёт тақозосига айланган. Ёшлик бу — ўйин кулгу, шўхлик, муҳаббат боғида меъёрсиз сайр этиш деган ақида ўз маъносини йўқотди. Бугунги талабанинг кайфияти ортиқча бемаънигарчиликларни кўтармайди. Кунлари режали. Бўш вақти йўқ ҳисоби. Ўқишга борди, бошқа бир корхонада меҳнат қилади. Бирор чет тилидан ёки компьютердан машғулоти ҳам бор.

(Давоми 2-бетда).

ТЕЛОВДА — «ЗАНГОРИ ОЛОВ»

Истиқлол шарофати билан Оҳангарон туманининг чекка қишлоқлари аҳолиси ҳам табиий газдан баҳраманд бўла бошлади. Куни кеча Телов қишлоғига «Зангори олов» келди. Қурувчилар 25 километр масофадаги газ қувурини ўз вақтида етказиб, қишлоқ аҳлини мамнун этди.

Шу муносабат билан бўлиб ўтган тантанада Тошкент вилояти ҳокими Э. Рўзиев қатнашди.

ЯПОН КИНОСИ КУНЛАРИ

Республика Киночилар уйида жаҳон кино санъатининг 100 йиллиги ва ўзбек миллий киночилигининг 85 йиллиги бағишлаб Япон киноси кунлари ўтказилмоқда. Киночилар мамлакат халқининг тарихи, маданияти, турмуш тарзи акс эттирилган «Қумдаги қалъа», «Жаннат ва дўзах», «Оилавий ўйин» каби картиналар айниқса катта таассурот қолдирмоқда.

(ЎзА).

«Ҳосил-95»

МЎЪЖИЗАГА ЎХШАЙДИ

Сентябрь ойининг охирги кунлари эди. Республика радиосидан Бўёвут туманидаги «1 май» ширкат хўжалиги уюшмаси пахта тайёрлаш режасини ортиғи билан уддалаганлиги ҳақидаги хушхабарни эшитиб қолдим. Хўжаликнинг яхши [illegible] жамоа аъзоларини, уюшма раиси Ғофуржон Алиевни [illegible]

(3-бетга қаранг).

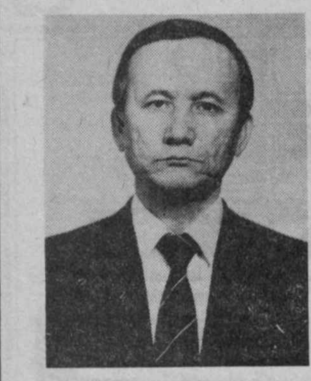

(Боши 1-бетда).

Мен, «турли институтлар талабалари билан учрашишим керак», деганимда, «Ипподромга боринг, ҳаммасини ўша ердан топасиз», дея ҳазил мутоиба қилишди. Ажабландим. Ҳамиша шижоатли, янгилик ижодкорлари саналмиш бу халқ тижоратга ҳам вақт топади. Бекорчи кайфу сафолар, маишатда вақт ўтказишдан кўра ота-онасига боқиманда бўлиб қолмасдан, ўз кунини ўзи кўришга, пул топишга ҳаракат қилган афзал. Ҳаётга масъулияти ошади, пулнинг қадрига етади. Талабалар ҳақида ижобий фикрлар билдирдик. Энди уларнинг маънавий қиёфасига ҳам тўхталсак. Кўп йиллар партия, комсомол тарбиясига бўйсиндик. Ғояларига амал қилдик. Эндиликда замон қийинчиликлари гирдоби ёшлар маънавий оламида — Ватанга муҳаббат, инсоф диёнат, имон эътиқод каби туйғуларни сақланиб қолишига қай даражада тўсқинлик қилмоқда. Мустақил давлатда яшаб, мустақил фикрлаш ҳуқуқи, имконият бор ёшлар бугун биз истагандек дунёқарашга эгамилар?

Қуйидаги устоз ва толиблар билан бўлган суҳбатимиз уларнинг маънавий қиёфасига бир назар ташлаш ниятида эди.

Анвар Холматович ЮНУСОВ. Тошкент Давлат университети тарбиявий ишлар бўйича проректори:

— Бизнинг бурчимиз талабаларга фақат билим бериш билан чекланиб қолмасдан, балки келажак авлодни ҳар томонлама мукаммал, соғлом фикрловчи, дунёқараши кенг, жамиятнинг ижтимоий-иқтисодий барча соҳаларида фаол иштирок этувчи онгли кишилар қилиб тарбиялашдир.

— Мустақиллик даври талабаларининг олдинги талабалардан қандай фарқи бор?

— Бозор иқтисодиёти жараёни қандай кечаётганлигидан қатъий назар, илм-фанга бўлган муносабат бир хил бўлиб қолаверади. Бугун қутлуғ даргоҳларга, ҳақиқий, билимга чанқоқ, ўқийман деган ўғил-қизлар келишган. Мустақилликни тўғри тушуниб, ўқишга онгли муносабати шаклланган ёшларни аудиторияларда кўриш, қанчалик мароқли. Қалбингизда улар фахр туйғуларини жўш урдириб юборади.

— Ўз навбатида ўқитиш жараёнида ҳам янгиликлар юз берди.

— Давр талабидан келиб чиқиб, ўқув дастурларимизга ҳам жуда кўп ўзгаришлар, янгиликлар киритилди. Бозор иқтисодиёти муносабати билан янги иқтисодиётга оид дарсликлар қўйилди. Жумладан, Президентимиз Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» китоби бўйича дарслар ўтила бошланди. Талабаларимиз бу юзадан илмий конференцияларда иштирок этишди.

— Рейтинг тизими қандай натижаларни бермоқда?

— Албатта яхши натижаларга эришмоқдамиз. Биринчи навбатда талабаларнинг дарсга бўлган масъулиятини оширади. Кўпинча талабалар ўзларига ортиқча баҳо бериб, ўзларини жуда билимдон санаб, дарсларга умуман келмай қўйиб, тартиб-интизомларга риоя қилмай қўйган эдилар. Эркин қатнашувни тўғри тушунмаслик оқибатда талабаларнинг билим савияси жуда пасайиб кетганди. Бугунги жорий этилаётган янгиликлар бир вақтнинг ўзида ўқитувчилар учун ҳам, ўқувчилар учун ҳам катта ютуқ бўлди.

Талабалик — бахт

УНДА ЎҚИШ, ЎРГАНИШ БОШ МАҚСАД БЎЛМОҒИ ЛОЗИМ

Университетимизда йирик мутахассислар, забардаст олимлар, академиклар ёшларга билим беришади. Иқтидорли талабалар учун алоҳида гуруҳлар ташкил этилган. Кўпгина дарслар чет тилларда ўтилади. Биз шу илм масканига муносиб мутахассислар етказишимиз керак.

— Талабалар маданий ҳаёти, ижтимоий муаммолари, умуман улар орасида тарбиявий ишлар қандай йўлга қўйилаётганлиги тўғрисида гапирсангиз?

— Талабалар шаҳарчасида келаётиб, эътибор бергандирсиз. Фақаттина ётоқхоналардан иборат шаҳарчада ёш-яланглар, йигит-қизлар яшашига қарамасдан, тинчлик, сокинлик ҳукмрон. Олдингиларидагидек шовқин-сурон, бақириқ-чақириқлар, баралла мусиқа овозлари билан бир-бирларига ҳалақит беришлар йўқ. Шу манзаранинг ўзи ҳам тарбиявий ишларнинг қандай йўлга қўйилганлигини билдирса керак.

Талабалар маданий ҳаёти ҳақиқий тарзда талабаларга хос ташкил этиш учун кўп изланишлар қилдик. Катта стадионимиз, учта спорт павильони, 16 та спорт сектори ишлаб турибди. Маданият саройларида мақомчилар дастаси, «Ўзбекистон қизлари» дастаси, «Шоввозлар» театр студияси, «Туркистон» театри ёшлар хизматида.

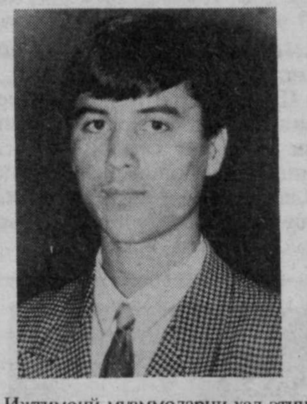

Ижтимоий муаммоларни ҳал этиш борасида ҳам чора-тадбирлар қурилмоқда. Ҳар йилда икки марта барча талабаларга ёрдам пули берилади. Бундан ташқари ота-онаси йўқ, кам таъминланган оила фарзандлари, ногирон ўқувчиларга ҳар доим қўшимча моддий ёрдам бериб борилади. Талабалар касаба уюшмаси Ёшлар Иттифоқи қўмитаси ёшларга барча масалаларда кўмакдошдир.

Музаффар АБДУЛЛАЕВ. Улуғбек номли Тошкент Давлат университети механика-математика факультети IV босқич толиби:

— Мен ҳаётда ўз олдимга бугун билим, куч-ғайратимни илмга бағишлаш мақсадини қўйдим. Ота-онамга, ёру-биродарларимга, халқимга илм-фанда эришган ютуқларим орқали ёрдам берсам, олқишларга сазовор бўлсам дейман. Талабалар ҳамиша жамиятда фаол қатлам бўлиб келган. Улар ҳар бир соҳада олдинги сафда юрадилар. Бугунги талабаларни ишчан кишилар сифатида биламан. Уларнинг вазифалари фақаттина ўқишдан иборатгина бўлиб қолмасдан, ҳаётда рўй бераётган ислоҳотларда ҳам фаол қатнашишдир. Хитой файласуфи Канфутси айтган эканлар: «Ўтиш даврининг одамларига ачинаман». Биз талабалар ҳам синов даврининг бевосита иштирокчиларимиз. Бу синовлардан мардона, ҳар томонлама қобилиятларимизни намойиш этиб, Ватьанимизга содиқ қолганча ўтиб олишимиз керак.

Шуҳрат ТАНГРИЕВ — География факультети IV босқич толиби.

— Ёшлар орасида меҳр-оқибат, дўстлик, муҳаббат олдинлари қанчалик кучли бўлса, ҳозир ҳам шу тарзда давом этмоқда. Биз турли вилоятлардан келган тенгдошлар баримиз бир оиланинг фарзандидек яшаймиз. Ҳозирги талабага қийин деганлар янглишадилар. Университетда бизга берилаётган таълим-тарбия, яратилаётган шароитлардан жуда мамнунмиз. Талабалар бировнинг ёрдамини кутиб ўтирмасдан ўзлари учун ўзлари ҳаракат қилишлари керак.

Камолиддин БЕРДИЕВ — геология факультети биринчи босқич толиби:

— Талаба бўлиш қанчалик фахрли билсангиз. Буюк олимларимиз таълим олиш, улар билан юзма-юз бўлиш, суҳбатлари, меҳрибончиликларига сазовор бўлишнинг ўзи катта бахт. Шу ерда узоқ вилоятлардан ўқишга келиб, таълим олаётган биз талабаларга оталарча ғамхўрлик қилаётган домлаларимизни ҳурмат билан тилга олгим келади. Факультетимиз декани Анвар ака Жулиев ана шундай инсонлардан.

Бугунги бозор шароитида ҳамма ўзини тижоратга уриб кетди, илм-фанга бўлган қизиқиш бироз сусайди, фақат пули кўплар, бизнесменлар даври келди, деганлар янглишадилар. Халқимизда «Ўқиган ўзар, ўқимаган тўзар», деган нақл бор. Олдинлари бировнинг уйига совчи юборишса, ўқиган йигитми, деб сўрашарди. Албатта, ўқиган йигит билан ўқимаган йигитнинг орасида фарқ катта. Ота-онангиз, севган қизингиз олдида яхши ўқиб, ўрганиб бор яхши фазилатларга эга бўлиш билан ҳурматига эришасиз.

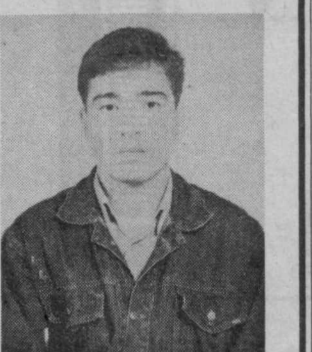

Айюбжон ҒОФУРОВ — Тошкент Тиббиёт институти V босқич толиби:

— Ҳозирги кунда минг бора шукурлар бўлсинким, ёшлар орасида ватанга меҳр-муҳаббат, садоқат, эътиқод ошиб бормоқда. Бу ҳам бўлса мустақиллик шарофати билан. Ўтиш даври мураккабликлари ўз навбатида биз ёшларга ҳам таъсирини кўрсатмоқда. Аммо шунга қарамасдан талабаларнинг иймон-эътиқод бут инсонлар бўлиб етишаётгани қувонарли ҳолдир. Ҳаётда ҳеч нарсага ишонмай яшагандан кўра эътиқод билан яшаган афзал.

Тиббиёт масалаларига тўхталсак, мамлакатимизда хусусий шифохоналар, муассасалар очилаяпти. Бу ўз навбатида касбини яхши билган мутахассисларга эҳтиёж туғдиради. Эндиликда доктор беморнимас, бемор докторни танлайдиган пайт келди. Бу бизнинг янада ўз устимизда ишлашимизга чуқурроқ билим олишимизга ундайди.

МЕҲРБОНУ
«Туркистон» мухбири.

Шу сонга хабар

ДАРОМАДГА ҚАРАБ БУРОМАД

Сух туманидаги «Гулистон» фермер хўжалиги 200 тонна маҳсулот сақланадиган янги омбор қуриб олди. 48 гектар ерда деҳқончилик қилаётган хўжалик аъзолари бу йил картошка, буғдой, макка дони ва пиёздан мўл ҳосил етиштирди. Дастлабки ҳисоб-китобларга қараганда, бундан салкам 2,5 миллион сўм даромад олинади. Унинг бир қисми тоғ бағрида 20 гектар янги ер ўзлаштиришга сарфланади. Келаси йили бу ерда зиғир ҳам экилади. Етиштирилган барча маҳсулот шу ернинг ўзида қайта ишланади.

Фарғона вилояти Р. КАМОЛОВ,
ЎзА мухбири.

ДОРИ-ДАРМОН КЕЛТИРИЛДИ

«Соғлом авлод учун» жамғармасининг Урганчдаги 3-болалар поликлиникаси дорихонасига 300 минг сўмлик дори-дармон келтирилди. Оналар ва болалар учун ғоят зарур бу дори-дармон Европадаги тегишли ташкилот кредити бўйича дорихонага топширилди.

ЯНГИ НАШР

Қорақалпоғистон Республикаси Тўрткўл туманидаги йирик қўриқ массив-Ёнбошқалъа чўлқуварлари ўз нашрига эга бўлди. «Ёнбошқалъа тонги» — «Жамбасқала тани» газетасининг илк сони ўқувчилар қўлига тегди. Ўзбек ва қозоқ тилларида чиқадиган ҳафталикда қўриқни ўзлаштирувчилар ҳаёти ва бунёдкорлиги ҳақида ҳикоя қилинади.

Ислоҳотлар йўлидан

ТАДБИРКОРЛАР ОТАЛИҒИДА

Наманган шаҳрининг Совет тумани ҳудудида ишлаб турган хусусий фирма ва кичик корхоналар болалар боғчаларига онда-сонда эмас, мунтазам ёрдам бермоқда. Тадбиркорлар халқ таълими туман бошқармаси билан биргаликда болалар муассасаларини қишки мавсумга тайёрлашди. Қозонхоналар таъмирланди, иссиқлик тармоқлари алмаштирилди. Масалан, «Тезкор», «Наққош» хусусий фирмалари шу мақсадга 30 минг сўмдан пул ажратди. Болалар шунингдек, ўйинчоқлар, ёзув қуроллари, кўрпа-ёстиқлар билан таминланди.

Бундан олдин маблағ етишмагани сабали болалар боғчаларидан бирини беркитмоқчи бўлишди. «Шифокор» кўп тармоқли хусусий фирмасининг саҳовати туфайли молиявий қийинчиликларни бартараф этиш мумкин бўлди. Ҳозир бу фирма болалар овқатига пул ажратишдан ташқари, тарбиячиларга ҳам маош тўламоқда.

Тумандаги мактаблар ҳам тадбиркорлар эътиборидан четда қолгани йўқ. Мактабларга доир кўп муаммоларни уларга оталиқ қилаётган тадбиркорлар тез ҳал қилмоқда.

Н. ХЎЖАЕВА,
ЎзА мухбири.

Ватан — азиз саждагоҳ

ОТА ЮРТГА ҚАЙТИШ

ёки «Баракат КО ЛТД» ҳақида

«Мен сени соғиндим, Она юрт» Абдулқодир Қодирий жанобларининг 8 ёшда 1931 йил Бухорони тарк қилганлигини эшитиб, ушбу сатрлар ёдимга тушди. Ватандан кетиш қийин. Нега, айнан туғилиб ўсган юртни ташлаб ўзга томонларга кетиш бу аччиқ тақдир. Бухородек қадим шаҳардан ҳам файз, ҳам фуқаролар бош олиб кетсалар, қайси ўлчамга мос келур?

Илож йўқмиди ёки имкон...? Балким, кўнгиллар тубидаги эркин фикрларгада тушов солингандир? Қайдам, киндик қони тўкилган юртдан, тўғрироғи қавму-қариндошларинг, бирга ўсган тенгдошларинг бор жойдан воз кечишга нима мажбур қилган? Умуман, ўз Ватанидан 1931 йил Абдулқодир Қодирий отаси билан чиқиб кетган. Қайтиб келмаган, келолмагандир? Лекин, улар кетгунча Бухорода лайлаклар бор эди, Бухоронинг Арклари, Мирараб, Мирзо Улуғбек мадрасалари, ёпиқ тимлари (бозор), Моҳи Ҳосалар шундай кишилар билан завқли, гўзал эди.

Лайлаклар, иссиқ ўлкага учиб кетса, келдилар, афсуски ота юртдан кетган ўғлонлар келолмадилар.

Мусофир бўлмасдан мусулмон бўлмайсан дейдилар. Ўз элининг қадрини билмоқчи бўлган инсон чет элга саёҳат қилсин. Ана шунда Ватан нима, туғилиб-ўсган юрт нима, тушунади. Абдулақодир Қодирий жаноблари зиёли, дунёқараши кенг оилада тарбия топаётганди. Унинг отаси бир неча тилни биларди. Чет элларда бўлган эди. Шунинг учун ҳам Ватан, миллат манфааатини тушунарди. Бироқ, ўз Ватанини ташлаб кетишга тўғри келди, агар ташлаб кетишмаганда уларни ё сургун, ё қамоқ, ё қатағон кутарди. У юрагида умид билан кетди. Туркиянинг Акча қўрғонига бориб жойлашдилар. Орадан олтмиш бир йил ўтди. Абдуқодир Қодирийнинг отаси Ватанга боришни орзу қилиб армон билан оламдан кўз юмди.

1992 йил Туркиянинг Акча қўрғонидан Маҳмуджон Қодирий Бухорога ташриф буюрди. У ерда юртнинг қадим масканларига борди ва «Бухоро-Истанбул» савдо уйини очди.

Абдулқодир Қодирий жаноблари Акча қўрғонида «Акча ички ва ташқи тижорат» савдо ширкатини очганлигига 40 йилдан ошиб кетди. Бу ширкатнинг фаолияти жаҳон миқёсига кўтарилди. 1992 йил Абдулқодир жаноблари Ўзбекистонга ўғли Маҳмуджонни юбориб, мустақил Ватанга ёрдам беришни зиммасига олди. Юқорида таъкидладики, Маҳмуджон Қодирий дастлаб Бухорога келган ва савдо уйи очган эди. Сўнг Ватанимиз пойтахтида чет эл сармояси асосида фаолият юргизадиган «Баракат КО ЛТД» фирмасини ташкил қилди. Бу фирмани очиш ва йўлга қўйиш анча қийин кечди.

Маҳмуджон шу қийинчиликларга қарамасдан отаси Абдулқодир жанобларининг даъватлари ва тасаллилари билан ўз ишини давом эттирди.

Илк бор Ўзбекистон бозорига Туркиядаги «Улкар» фирмасининг қандолат маҳсулотлари келтирилди.

«Баракат КО ЛТД» расмий воситачилик қилаётган иккинчи фирма «Колегетполмулев». Бу корхона дунёнинг 40 дан ортиқ мамлакатига маҳсулот экспорт қилади. Совун, шампунлар, тиш пасталари ишлаб чиқаруви бу фирма айни кунларда Ватанимизда анча танилиб қолди.

«Ҳожи Шокир» совун фабрикаси ҳам мамлакатимизга ўз маҳсулотларини «Баракат КО ЛТД» фирмаси орқали киритган. «Ҳожи Шокир» фабрикаси 100 ёшга тўлди. Лекин унинг маҳсулотлари сифати жиҳатидан яхшиланиб, тури ҳам кўпайиб бормоқда.

Кунига 800 тонна кир ювиш кукунлари ишлаб чиқарадиган «Башар кимё» корхонаси ҳам «Баракат» орқали юртимиз бозорларига маҳсулот сотаётир.

«Баракат КО ЛТД» мамлакатимизга расмий воситачиликсиз чой, шакар, қуруқ сут, сигареталар, хуллас юз хилдан ортиқ моллар келтириб турибди.

— Ота юртимга келиб тижорат билан машғул бўлишимга отам сабабчи, тўғрироғи отамнинг қатъий истаклари билан шу ишларни амалга оширдик, — дейди «Баракат КО ЛТД» фирмасининг бош директори Маҳмуджон Қодирий. — Бунга яна бир сабаб Ўзбекистоннинг мустақилликка эришганидир. Қолаверса, Ўзбекистонга Ислом Каримовдек оқил бир инсоннинг юртбоши бўлганлигидир. Ниҳоят Ўзбекистондаги тинчлик осойишталик, тадбиркорларга яратилган имкониятлар, чет эл сармояларининг давлат томонидан кафолатланганлиги биз учун мадад бўлди дейиш мумкин.

«Баҳор трейдинг» фирмасини ташкил қилаяпмиз.

Ҳозирча фирмамизнинг Андижонда филиали бор. Самарқанд шаҳрида эса 1996 йил 1 январдан бошлаб «Самарқанд КО ЛТД» фирмаси иш бошлайди.

— Кўпчилик фуқароларимиз чет эллардан жуда сифатсиз маҳсулотлар келтирилаётганлигидан нолишади, — савол берамиз Маҳмуджон акага.

— «Баракат КО ЛТД» вақтинчалик иш юритадиган фирма эмас. Биз жуда узоқни кўзлаб ота юртимизга келганмиз. Шунинг учун ҳар доим сифатли моллар олиб келиб, арзон баҳода сотамиз. Негаки фирмалардан бевосита маҳсулот оламиз. Маҳсулотларни қарзга олмаймиз. Балки олдиндан тўловни амалга оширамиз. Сизнинг гапингизда жон бор. Айрим тадбиркорлар Ўзбекистон бозорига жуда сифатсиз маҳсулотларни олиб келиб, айрим фирмаларнинг обрўйсига путур етказишаяпти. Лекин, Ўзбекистонда амин бўлдимки, ўзбеклар сифатли молларни фарқлай оладиган халқ.

— Кунига қанча пул тушади?

— Бозордан кунига 10 миллиондан ортиқ нақд пулни йиғиб банкка топширамиз.

— Маҳмуджон ака, муштарийларимиз ўзингиз ҳақда гапириб беришингизни сўрашади.

— Халқимизга шуни алоҳида айтмоқчиманки, ҳар қандай қийин бўлса ҳам биринчи навбатда илм ўрганинг. Илм билган инсон Ўзбекистонни дунёга танитиши мумкин. Мен арабча, туркча, ўзбекча, тожикча ва бироз инглизча сўзлаша оламан. Араб ёзувини тўлиқ биламан. 14 йил арабистонда тижорат соҳасида ишлаганман. 1954 йил Туркиянинг Акча қўрғонида таваллуд топганман.

Маҳмуджон Қодирий бошчилик қилаётган «Баракат КО ЛТД» фирмаси рақобатга бардошли фирмадир. Уларнинг келажак режалари юксак. Абдулқодир Қодрий ва унинг ўғли ўз ота юртларида ҳали жуда кўп ижобий ишларни амалга ошириш ниятидалар. Яхши ният ярим мол, дейдилар.

Биз уларнинг ниятларига тилакдошимиз.

Тўлқин ЁРҚУЛОВ,
«Туркистон» мухбири.

- Республика мустақиллигида дон мустақиллиги алоҳида ўрин тутади.
- Вилоятнинг улкан хирмони.
- Мактаб ўқувчилари стипендия олишмоқда.

ИМКОНИЯТЛАР КЕНГАЙМОҚДА

Қўқонда ишлаб чиқариш корхоналари кўп. Ҳар бирининг ўз шакли, шамойили бор. Барчаси иқтисодий баркомоллик сари интилиб, баҳоли қудрат меҳнат қилишмоқда. Улардан бири — «Қўқондонмаҳсулот» ҳиссадорлик жамияти. Биз куни кеча жамиятда бўлиб, уларнинг бугунги кунда олиб бораётган ишлари билан танишдик.

— Корхонамиз 1995 йилнинг бошиданоқ ҳиссадорлик жамиятига ўтиб, иш фаолиятини тубдан ўзгартирди, — деб сўз бошлади жамият раиси Омонжон ака Сотволдиев. — Ишчи-хизматчиларимизда мулкка эгалик ҳисси пайдо бўлди. Ишга муносабат ўзгарди.

Республика мустақиллигида дон мустақиллиги алоҳида ўрин тутади. Президентимизнинг ғалла мустақиллиги йўлида амалга ошираётган барча ишлари диққат марказимизда турибди. Асосий мақсадимиз деҳқон пешона тери эвазига етиштирилган мўл-ҳосилни нес-нобуд қилмай халқ дастурхонига туҳфа этиш. Вилоятимиз республикада биринчи бўлиб ғалла режасини бажарди. Туманларда етиштирилаётган дон йилдан йилга ортиб бормоқда. Ўтган йили вилоятимиз далаларидан 85 минг тонна дон йиғиштириб олинган эди. Олинган ҳосил гектар бошидан 24 центнерни ташкил этган эди. Бу йил эса ҳосилдорлик 35 центнерга етказилди. Умумий дон 135 минг тоннани ташкил этди,

— Ҳиссадорлик жамиятимизга вилоятимизнинг Бешариқ, Ўзбекистон, Фурқат, Данғара ва Учкўприк туманларидан дон топширишади, — сўзида давом этади Омонжон ака. — Ўзароманфаатдорлик шартномасига асосан 7 минг тоннадан ошиқ дон қабул қилдик. Хўжаликлар, ширкатлар, турли корхоналар жамиятимизга буғдой топширишмоқда. Биз уларга биринчи навли ун берамиз. Топширилган маҳсулотнинг 65 фоизи миқдорида. Бу бизга ҳам ишлаб чиқаришни таъминлайди, ҳам даромадни оширади.

Республика президентининг мактаб ўқувчиларини рағбатлантириш тўғрисидаги фармонига асосан ишчи-хизматчиларимиз фарзандларига (агар бола «4» ва «5» баҳоларга дарсни ўзлаштираётган бўлса) 200 сўмдан стипендия бермоқдамиз. Шунингдек, биринчи синфга қадам қўйган кичкинтойларга ҳам алоҳида мукофотларимиз бор. Оталиғимиздаги мактабларда ўз стипендиямизни таъсис этганмиз. Бу минимал ойлик миқдорида бўлиб, ҳар ойда бериб борилади.

«Қўқондонмаҳсулот» ҳиссадорлик жамиятимиз ўз дўконларини очмоқда. Бу биз учун ҳам катта имкониятлар яратди. Жамият қошида савдо бўлимимиз ишлаб турибди. Тўққиз ой мобайнида корхона қошидаги дўкон 3 миллион сўм даромад келтирди. Яна аҳоли гавжум бўлган жойларда — туман марказларида ҳам худди шу тарзда дўконлар очиш ниятида иш олиб бормоқдамиз.

Жамиятнинг мақтовга сазовар ишлари бисёр. Буни мен корхона фаолияти билан танишиб чиққач, яна бир бор англаб етдим. Бу ҳақда бошқа сафар ҳикоя қилиш ниятидамиз.

Муҳаммад АМИН.
«Туркистон» мухбири.
СУРАТЛАРДА: «Қўқондонмахсулот» ҳиссадорлик жамияти фаолиятидан лавҳалар.
МУАЛЛИФ суратга олган.
Фарғона вилояти

Иш билганга

АЗАМАТ ПОЛВОННИНГ БОЗОРИ

Ҳасановни доимо бирор ташвиш билан, нималарнидир ўйлаб юрган ҳолда учратаман.

— Шошиб кетяпсиз, — деди Узун тумани дон қабул қилиш корхонаси раҳбари Алижон Асқаров Азамат полвон билан саломлашгач.

—Э, нимасини гапирасиз, бир хайрли иш бошлагандим, уни охирига етказаман, деб на кечаси уйқу бор, на кундузи тиним...

—Ҳа, айтмоқчи,бозор ташвишими? Ҳалиям бундай оғир ишни сиздек полвонларнинг елкаси кўтармаса, ким кўтаради.

— Бугун ҳали тушлик ҳам қилганим йўқ, — деди Азамат полвон Ҳасанов. Деновга бориб, уч юз дона шифер олиб келмоқчиман. Буёғи қиш келяпти. Бозорни каттароқ қилиб қуряпмиз. Ҳалиям худога шукур, укаларим— Ботир билан Шуҳрат ғайратли, меҳнатни яхши кўрадиган ёш йигитлар. Улар анча кўмак беришди. Айтмоқчи, ўзингиз ҳам бўш келмабсизку, Алижон ака, ун тегирмон, нон цехи қураётган экансиз.

— Ҳа, ишқилиб ғайрат қилсак, элимиз тўқ, туманимиз янаям обод бўлаверади.

Сўзи билан иши бир Азамат полвон Ҳасановнинг ҳаракатлари зое кетмади. Узун туманида киши кўрганда ҳавас қиладиган бозор қуриб битказилди. Тумандаги тижоратчилар, саноат ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан савдо қилувчи кишилар унинг бу ҳайрли ишидан шод.

— Аслини олганда қадам ташлаганида уйнинг поллари ғичирлаб кетадиган азамат полвон Ҳасановни Сурхондарёда танимайдиган одам йўқ ҳисоби. Негаки, у кўп йиллар мусобақаларда, тўйларда манаман деган зўрларни йиқитиб, донг таратган.

Азамат полвон бир куни шундай қарорга келди: наҳотки Узунда бир нечта бинолар қуриб, шахсий корхоналар очиш мумкин эмас? Мен бу ишни қиламан! Кўз қўрқоқ, қўл ботир, деганларидек, у енг шимариб ишга киришиб кетди. Натижада аҳолига умумий овқатланиш хизмати кўрсатадиган ошхона ва бошқа цехлар ташкил этди. Дўконлар қурди, нон пишириш цехини ишга туширди.

— Унинг фидойилиги туфайли ун тегирмони қурилди, — деди Узун тумани ҳокимининг биринчи муовини Нусратулла ака Шоймардонов —Муҳими шундаки, бу тегирмонда мижозларнинг буғдойи жуда арзон нархда қайта ишланмоқда Ҳатто, айрим қўли калта кишиларга бепул хизмат кўрсатиляпти.Азаматнинг Узун нефть маҳсулотлари корхонасидаги ҳамкасблари ҳам чакки эмас. Яшин Рамазонов, Муҳаммад Раҳимов, Эркаали Аъзамов, Тошмурод Ёқубов, Икромжон Ҳамзаев сингари касбдошлари ҳам тадбиркорликка қўл уришган.

Қисқасини айтганда Узун туманининг зўр полвони Азамат Ҳасанов бугунги кунда ўз кучини тадбиркорликка сарф қилаётганлигидан кўпчилик хурсанд.

Жовли ХУШБОҚОВ,
«Туркистон» мухбири.

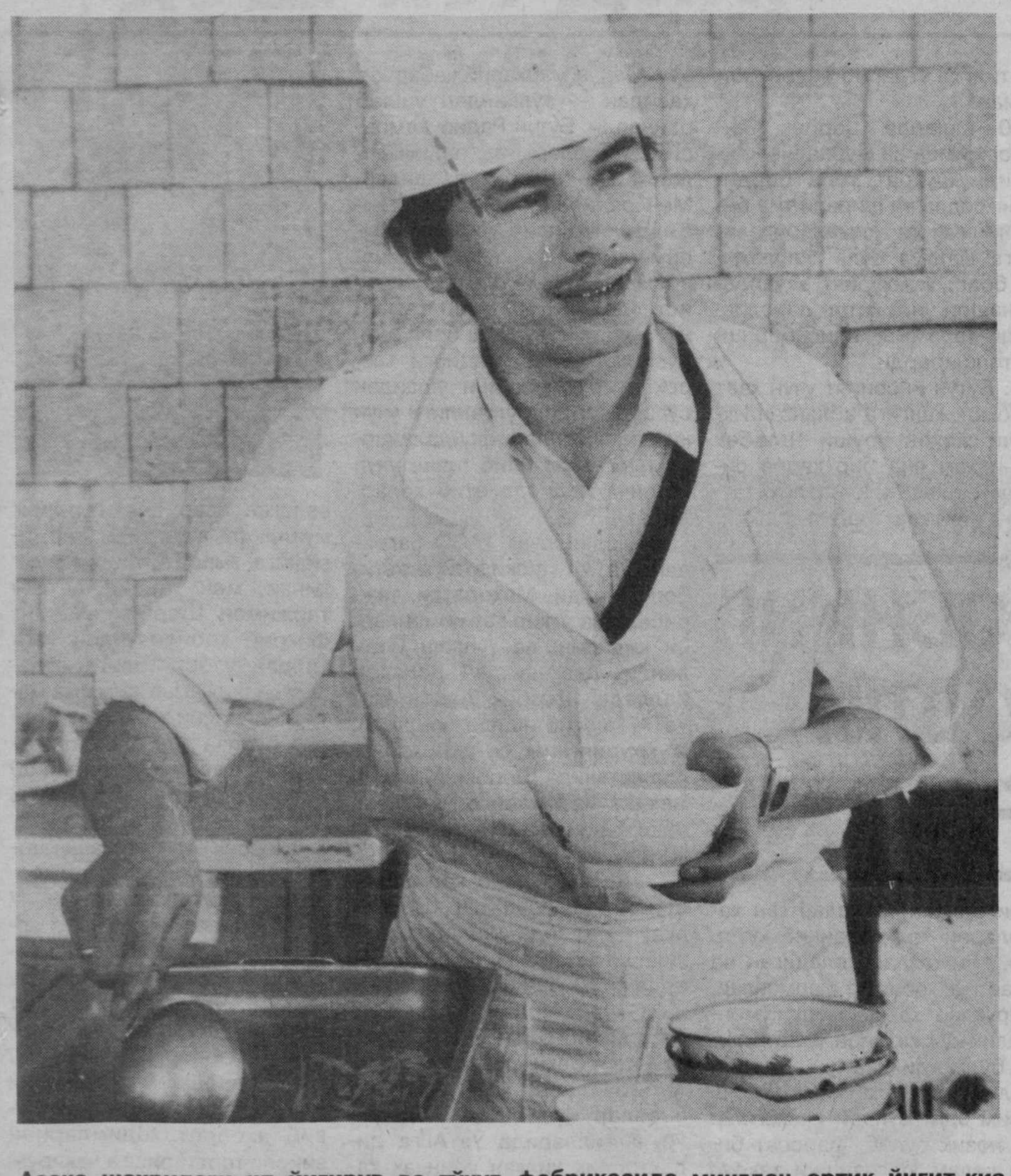

Асака шаҳридаги ип йигирув ва тўқув фабрикасида мингдан ортиқ йигит-қизлар меҳнат қилишади. Ишчиларга корхона ҳисобидан бир маҳал иссиқ овқат берилади.

Суратда: Ошпаз Сарварбек Мирзаолимов. У икки йилдан буён фабрика ишчиларига мазали овқатлар тайёрлаб бермоқда. Шунинг учун бўлса керак Сарварбекни ишчилар «ўзимизнинг ошпаз» дейишади.

Адҳамжон АБДУРАҲИМОВ сурати.

Сиз кутган учрашув

Ҳожиакбар ҲАМИДОВ:

КЎНГИЛЛАР САНЪАТГА ТАЛПИНСИН!

Ҳожиакбар Ҳамидов. Бу ном ўзбек қўшиқчилиги мухлисларига таниш ва маъқул бўлганига чорак асрдан ошди. У айрим ҳофизлар каби элга танилиб олгач ижоддан, изланишлардан тўхтаб қолмади. То ҳануз янги «нарса»лар яратиш ишқида ёнади.

Унинг овози илк бор 1969 йили «Табассум» радиожурналида ҳамда Ўзбекистон телевидениесининг «Ёшлик» кўрсатувида янграган эди, ўшанда Ҳожиакбар Ҳабибий домланинг «Бўстонларим бор» ва Зиёд Комиловнинг «Ёшлигим» қўшиқларини катта завқ, ҳаяжон билан куйлаганди. Сўнгра кетма-кет «Кечир, қора кўз», «Муҳаббат гулшани», «Ёримга гул йўлладим», «Райҳон», «Тошкент қизлари» каби лирик қўшиқлари билан чиқиб, тез-тез радио ва телевидение орқали ўз қўшиқларини намойиш этиб турди. 1970 йилда Ҳожиакбарнинг ҳаётида катта воқеа юз берди. У кўпдан орзу қилиб юрган эл севган ҳофиз Фахриддин ака Умаров билан яқиндан танишиш шарафига муяссар бўлди ва шу вақтдан бошлаб ҳар мақомга йўрғалашга барҳам бера бошлади. Биз Ҳожиакбар акага бир неча саволлар билан мурожаат қилдик.

— Сизни таниган барча мухлислар биладики, сиз ҳам санъатда, ҳам тарих ўқитувчиси соҳасида меҳнат қилиб келасиз. Унинг устига, эшитишимизча, яна илмий ишларга «шўнғиб» кетибсиз. Шунга икки оғиз изоҳ берсангиз.

— Биласизми, Нодиржон нега санъат соҳаси бўйича ишга кириб кетмаганлигимга ўзим ҳозир ҳам жавоб тополмайман, лекин санъатсиз ҳам тура олмаслигим аниқ. Чунки бу соҳада яратганни ўзи дилимга чўғ солиб қўйган бўлса керак деяман.

Илм-фан масаласига келсак, бу соҳага ҳам меҳрим болалигимдан баланд ва шу меҳр мени Тошкент давлат университетининг тарих факультетига етаклаб келганди. Тарихчи бўлиб етишдим. 11 йил Низомий номли муаллимлар тайёрлаш олийгоҳида меҳнат қилдим, 1985 йилда эса Республикада ҳаваскорлик санъатини ривожланиши тарихига оид мавзуда номзодлик диссертациямни ҳимоя қилдим.

Шу ўтган йилларда бир дақиқа бўлсин санъатдан узоқлашмаганим каби илм билан ҳам тинмай шуғулланиб келаман. Ҳозир, яъни 1986 йилдан бери Тошкент Давлат иқтисодиёт университетида тарих фанидан талабаларга дарс бермоқдаман. Илмий иш масаласига келсак, бу саволни биринчи сиз бераётганингиз йўқ. Таниқли санъаткор бўлсангиз, олийгоҳда дарс берсангиз, бирор нарсага муҳтожлик жойингиз бўлмаса, яна бошингизни оғритиб, нима қиласиз, деб сўрашади. Ҳа, бир йилдан ошиб қолдики мен катта ниятлар билан докторлик илмий ишига қўл урганман. Наинки, менинг бир қанча йиллардан бери дилимга тугиб қўйган мақсадим бор, у ҳам бўлса, шунча ўтган бир неча ўн йилликлардан бери эътибордан четда қолиб келаётган маданиятимизнинг, хусусан, мусиқа-қўшиқчилигимизнинг қадимги тарихини, ўтган асрларда, минг йилликларда Ўзбекистон ҳудудида ўтган санъаткорлар тарихини ёритиб, элимизнинг эътиборига ўз тилимизда эълон қилсам, деган орзу эди.

— Мақсадимга эришяпман, деб ўйлайсизми?

— Қўлдан келганча шунинг ҳаракатидаман. Туркий халқлар маданияти тарихи, жумладан, мусиқа-қўшиқчилик санъати ҳамда унинг намоёндалари, вакиллари тарихи ҳали тўла ёритилмаган. Шўролар даврида эса тарихимизнинг бу томонига умуман эътибор берилмаган. Минг шукрки, мустақиллигимиз, маънавиятимиз шарофати билан шу ҳақда маълумотлар тўплаб, илмий асослаб берадиган далилларни келтириш учун кенг йўл очилди. Бу ҳақда маълумотлар, тарихий қўлёзмалар, рисолалар, манбалар турли жойларда, турли асарларда қисман-қисман бўлса-да бор, лекин тарқоқ ҳолда ётибди. Вазифа — уларни излаб топиш, йиғиш, жамлаш ва умумий бир ҳолга келтириб, ўзбек тилида кенг халқимиз оммасига етказишдан иборат. Бу машаққатли вазифа бўлса ҳам — савоб иш.

— Суҳбатимиз санъат тарихи илми ҳақида экан, яна бир савол — докторлик ишингиз мавзуси ва манбаларингиз ҳақида ҳам қисқача фикр билдирсангиз.

— Илмий ишим «Ўзбекистон маънавий маданияти тарихи: шаклланиши, тараққиёти ва муаммолари (Мусиқа — қўшиқчилик санъати мисолида. Қадимги даврлардан ҳозирги кунгача)», деб номланган бўлиб, бу ишда етук олимлар ва мутахассислардан санъатшунослик доктори Тўхтасин Ғофурбеков, фалсафа фанлари доктори, профессор Назар Ҳакимов, тарих фанлари докторлари Комилжон Оқилов, Абдуҳалил Маврулов ва бошқа устозлар ўзларининг қимматли маслаҳатлари билан ёрдам бериб турибдиларки, мен улардан беҳад миннатдорман. Манбаларга келсак, ўзбек маданияти, тарихи Шарқ маданиятининг ажралмас таркибий қисми бўлиб, жаҳон маданияти тарихидан ҳеч бир кам жойи йўқ. Турон ҳудуди халқлари бошидан ўтмишда нелар кечмади ахир! Эрон аҳмонийлари, Искандар босқинлари, араб истилолари, Чингизийлар томонидан обдон топталди. Сўнгра хонликлар давридаги ички низолар ва салкам 130 йиллик Россия мустамлакаси даври — буларнинг барчаси Турон халқлари маданиятини бўғиб ташлай олмади. Тўғри, бу ўтган даврларда қанчадан-қанча йўқотишлар бўлди. Не-не қимматбаҳо маданий меросларимиз ўғирлаб, ташиб кетилди. Улар ҳозир ер юзининг турли бурчакларидаги музей ва кутубхоналардан жой олган. Ҳали уларни ҳам ўрганадиган вақтлар келади, деган умиддамиз.

Нодиржон, мени ва бошқа кўплаб маданиятимиз мухлисларини, мутахассисларини қизиқтирган қуйидаги манбага эътибор беринг: Самарқанд вилоятининг Ургут туманидаги Мўминобод қишлоғи яқинидан бир аёл қабри топилган ва у қазилганда, аёл суяклари ёнидан турли тақинчоқлар қатори ажойиб бир най сози топилган. У яхши сақланганди. Мутахассислар бу най бронза асрига доир эканлигини айтиб, салкам 5000 ёш беришди. Яна бир манбани кўрингки, Навоий шаҳридан 40 км наридаги Қоратоғ этакларида Сармишсой деган жойдаги қоятошлардан қадимги одамлар чизган суратлар топилди. Улар орасида рақсга тушаётганлар сурати ҳам бор эди. Ушбу қоятош расмлари милоддан аввалги 3-2 минг йилликларга тааллуқли, деган хулосалар бор.

Шулардан ҳам хулоса чиқариб олингки, маданиятимиз тарихи жуда қадимларга бориб тақалади. Янги маълумотларга дуч келганим сайин ишимга қизиқишим яна ортиб боряпти. Бир қанча манбалар ҳақида матбуотда, рисолачаларда эълон қилишга ҳам улгурдим.

— Ҳожиакбар ака, иккала соҳада шуғулланиш, қолаверса турмуш ишлари... Булар бир кишига оғир эмасмикин?

— Санъат менинг севган машғулотим, десам жуда оддий таърифлаган бўламан. Бу соҳа аввало илоҳий бериладики, яратилган куй ва қўшиқнинг атрофдагиларга таъсирли бўлиши ҳам шундан. Шунинг учун санъатга, санъаткорга баъзи одамларга ўхшаб ёмон муносабатда бўлиш тўғри эмас. Шу ўринда устозим Фахриддин аканинг сўзларидан бирини айтмоқчиман: «Гуллар орасида энг нозиги — раъно гул, яъни атир гул. Уни эҳтиёт бўлиб, қайчи билан қирқиб олинади, юлиб олинса, у қуриб қолади. Қушлар орасида энг нозиги булбул, уни қўл билан ушланса, ўлиб қолади. Одамлар орасида энг нозиги санъаткордир. Унинг қалби юмшоқ бўлади, бир оз қаттиқроқ муомалага чил-парчин бўлади, ундан кейин эса ижоддан маза қочади», деганлар устоз. Гап албатта ҳақиқий санъаткорлар ҳақида кетаётир. Мен ниҳоятда санъатни севганим учун бу соҳадаги изланиш, шуғулланиш, эл хизмати, концертлар, мени чарчатмайди. Илм-фан, тарихчилик соҳамга ҳам албатта меҳрим баланд; онгим, ақлим етганча шуғулланаман. Иккала соҳам ҳам менга тўла қониқиш беради.

— Фахриддин ака билан муносабатларингизга бир оз изоҳ берсангиз. Бу барчани қизиқтиради.

— Суҳбатимизнинг бошида 1970 йилда мен у кишининг ёнларига борган, танишганим ҳақида айтгандим. Вақтнинг ўтишини қаранг, 25 йилдан буён ёнларидаман. Шундай улкан санъаткор, билимдон, доно инсоннинг ёнларида энг яқин одамларидан бири ҳамда яқин шогирдлари сифатида юрганлигимни ўйлаб, баъзан яратган менга жуда катта мурувват кўрсатган, деган хулосага келаман. Бу сўзларимни албатта асослаб бераман. У киши 50 йилдан бери ҳақиқий санъаткор сифатида элга хизмат қилиб келмоқдалар. Бу ҳазилакам гап эмас. Ярим асра!

Устоз, бемалол айтишим мумкинки, ўзбек қўшиқчилигида лирика жанрига асос солдилар, мактаб яратдилар. Жўрабек Муродов, Жўрабек Набиев, Камолиддин Раҳимов, Ҳайрулла Лутфуллаев, Абдуҳамид Султонов, Шерали Жўраев, Нуриддин Ҳамроқулов, Ҳотам Ҳожиев, Тоштемир Тоиров, Ғуломжон Ёқубов, Олимжон Орифжонов ва бошқа эл севган кўпгина санъаткорлар шу мактаб ўқувчиларидир. Яна бир ажойиб хусусият: ширали, ёқимли овоз эгаси, адабиёт, тарих ва бошқа дунёвий фанларга қизиқишлари катта ва ўз тушунчаларига эга инсон. Яна бир хусусият: ҳозирги кунда санъаткорлар орасида ҳеч ким бу кишичалик классик ғазалларни тўлиқ, аниқ таҳлил қила олмайди. Мен бунга кафолат бераман. Қисқаси у одам ҳақида катта асар яратиш зарур. Келажак авлодлар бу санъаткор ҳақида билишлари ва фахрланишлари керак. Мен устозимдан бир умр миннатдорман ва қарздорман.

— Санъатда миллийлик мисолида ўз тушунчангиз.

— Яратганга минг шукрки, мустақилликнинг бешинчи йилига қараб боряпмиз. Мустақилликнинг асосий томонларидан бири миллийликдир. Ҳозирги кунда маданиятимиз, хусусан мусиқа қўшиқчилигимизда ютуқлар ҳам бор, деб ўйлайман. Ўзбекистон радиоси ва телевидениесида миллий кўрсатув ва эшиттиришлар анча ривожланиб қолди. Мақом ва классик қўшиқларни маромига етказиб ижро эта оладиган йигит-қизларимиз кўпайиб боряпти. Бу яхшилик аломати. Лекин... мана шу лекин кучлилик қиляпти. 70 йиллар бошларидан бошлаб бизнинг ўзбекона мусиқа чолғуларимизга Оврупо ва Ғарб чолғуларини олиб кириш бошланди. Уни туппа-тузук машҳур қўшиқчиларимиз бошлаб беришди. Кўпгина санъат дасталарида шарқона созларга деярли ўрин қолмади. Миллий дутор, танбур, най, ғижжак, рубоб, доира, афғон рубоби, тор каби созлар ўрнини немис органи, испан кларнети; рус гитараси, япон синтезатори, Оврупо зарбли чолғулари эгаллади-қўйди. Кошки, ўзбекча айтиладиган лирик ёки шўх ашула ва яллаларга бу созлар уйғунлашиб кетса эди. Эстрада йўналишида балки бу созларни қўллаш ўринлидир.

Лекин на оврўпоча, на ўзбекча миллий бу ижроларни эшитиб, санъатни тушунадиган одамнинг йиғлагиси ҳам, кулгиси ҳам келади.

Тўйлардаги ўзича «санъаткор» деб ном олган ёш хонандаларни айтмайсизми! Уларнинг кеккайиши, овоз кўтаргични шаҳарнинг ярми эшитадиган даражада баланд қўйиши ва бошқа хунук кўринишлар. Мен катта бир зал танлаб, ана шу ҳозирги барча ёш хонандаларни йиғиб, овоз кўтаргичсиз кўрик ўтказишни таклиф ва талаб қилардим. Ана шунда 500 та эмас, 10 — 20 та ҳақиқий санъат, овоз эгалари қолсин-да, улардан халқ ҳақиқатан ҳам баҳраманд бўлсин. Билмадим, бу таклифлар амалга ошармикин? Яна бир хунук жойи шуки ўзга халқлар, миллатлар мусиқасини шундай олиб ўзбекча сўз қўйиб бемалол ижро этишиб, ҳатто радиога ёзувга ҳам беришади. Ахир бу санъатдаги ўғрилик-ку! Буларни назорат қилиб тартибга келтиришни ҳозирги кунда кимдан ҳам талаб қилардик!

— Мустақиллик ва истиқбол. Сизнинг фикрингиз қандай?

— Ўзбекистонимиз 1991 йил 31 августда мустақил давлат бўлди. Тўғри, қон тўкилмасдан шу бахтли дамга эришдик. Лекин ўтмишга назар ташласангиз, юзлаб, минглаб инсонларимиз, фидойиларимиз бу йўлда курашиб, бугунги кунни кўролмай кетдилар. Мустақил Туркистон ўлкасини ташкил этиш йўлида не-не қурбонлар берилди. Бунинг учун узоққа бормайликда «босмачилик», деб ном олган миллий озодлик ҳаракатини мисол қилиб келтирайлик. Ва ниҳоят, шундай сиёсий вазиятлар вужудга келдики, бу вазият кўпгина жумҳуриятларни, жумладан, бизнинг ўлкани ҳам мустақилликка олиб чиқди. Биз энди аввало бу улуғ инъомни сақлаб қолишимиз, мустаҳкамлашимиз, ривожлантиришимиз ҳам қарз, ҳам фарз. Лекин бу ишга шу ҳудудда яшайдиган ҳар бир одам ҳаракат қилмаса яхши натижага эришишимиз қийин. Истиқлол эса ана шу барча баравар курашиши керак бўлган умумий ишимиз натижасига боғлиқдир.

— Муштарийлар оилангиз билан ҳам қизиқишлари табиий.

— Аввалига энг катта бойлигим — кекса отам ва онам борлар, ака-укаларим ҳаммаси ўзидан тинган, оилали, фарзандли, набиралик ва ҳоказо.

Шахсий оиламда эса, аёлим боғча тарбиячиси. Икки ўғлим олийгоҳ талабалари. Қизим мактаб ўқувчиси. Одобли, хушмуомала, меҳнаткаш келиним ва ширин набирамиз бор. Оиламдагиларнинг барчаси санъатни севишади. Мана бу тўртликка эътибор беринг.

Азизим, бу дайдиб юришинг бекор,
Ҳаётнинг ёзилмаган қонунлари бор.
Уйида топмаган оромуроҳат,
Кўчада кўрмайди асло фароғат.

Уйимдаги ва кўчадаги бахтимдан мен мамнунман.

— Ҳожиакбар ака, ниятларингиз.

— Нодиржон, яхши ишларни, мақсадларни ният қилмайдиган инсон бўлмаса керак. Жумладан, мен ҳам катта мақсадлар билан яшаб келяпманки, санъатда, илм-фанда мўлжаллаган режаларим амалга ошса ва шу соҳада тинмай элимизга хизмат қилсам, халқимга доимо керак бўлсам, барча ота-оналар ният қилганларидек, фарзандларимнинг бахтини, камолини кўрсам дейман. Албатта ўзимга қандай яхшиликларни, мақсадларни раво кўрсам, ўзгаларга ҳам ундан кўпроғини тилайман. Бу яхши ниятлар амалга ошиши учун юртимизда доимо тинчлик бўлсин. Одамларга санъат доимо ҳамроҳ экан, уларнинг ҳам кўнгиллари санъатга талпинсин!

Суҳбатдош:
Нодир МАҲМУДОВ,
«Туркистон» мухбири.

«ЎҚИТУВЧИ — 95»

Қўқон шаҳрида «1995 йилнинг энг яхши ўқитувчиси» республика кўрик-танлови бўлиб ўтди.

Унда барча вилоятларда ғолиб деб топилган муаллимлар иштирок этишди. Бир ҳафта мобайнида шаҳардаги 4-ҳамда 29-мактабларда, 32-физика-математика лицейида ўтказилган синов-тадбирлардан сўнг, танловнинг сўнгги босқичи — финал қисми Ҳамза театри биносида ўтказилди.

Барча синовлардан муваффақиятли ўтиб, юқори балл тўплаган Хоразм вилоятининг Янгибозор туманидаги 19-ўрта мактабнинг ўзбек тили ва адабиёти ўқитувчиси Гавҳарой ИБОДУЛЛАЕВА (юқоридаги сурат) кўрик-танлов ғолиби деб топилди. Иккинчи ўрин эса Андижон вилоятидаги Асака тумани 11-гимназия интернати она-тили ва адабиёти ҳамда одобнома фани муаллими Абдураҳим МИРЗААҲМЕДОВ (ўртадаги сурат)га насиб этди. Учинчи ўрин соҳиби Фарғона вилояти Қўқон шаҳар 11-ўрта мактабнинг она тили ва адабиёти фани ўқитувчиси Маҳфузахон РАҲИМОВА (пастдаги сурат) бўлди.

Танлов иштирокчиларинининг барчаси қимматбаҳо совғалар билан тақдирланди. Бироқ қатнашчилар ҳам ўзларидан эсдалик қолдиришди. Гулнора ШУКУРОВА (Қарши шаҳридаги 29-ўрта мактабнинг тасвирий санъат фани муаллимаси) ўқувчиларга «Варрак учираётган бола» мавзусида очиқ дарс ўтиб, уларга бир комплект тасвирий санъат учун лозим бўлган жиҳозларни совға қилди. Рангли қаламлар, турли бўёқлар, безакли китобча, мўйқалам каби ўқув жиҳозлари шулар жумласидандир.

Китоб жавонингизга

ХАЗИНАГА БОЙ ШАҲАР

Ватан тупроғи ҳамма нарсадан азиз. Унинг тарихини ўрганиш, келажак авлодларга етказиш ҳар бир кишининг муқаддас бурчи. Кўп йиллар давомида ватанимиз тарихига, унинг бетакрор маданиятига беписандлик билан қараб келинди. Шуни алоҳида эътибор билан қайд этиш лозимки, ҳозирги вақтда тарихни ўрганиш, тарихий шахсларнинг ҳаётига холис баҳо бериш борасида бир қанча ижобий ютуқларга эришилмоқда. Олдинда ҳали қилинадиган ишлар кўп. Тарихнинг очилмаган саҳифалари ўзининг тадқиқотчиларини кутмоқда.

Яқинда «Адолат» нашриётида Аҳтам Ҳотамов, Шуҳрат Халиловларнинг «Йиллар садоси» (масъул муҳаррир Ашурали Жўраев) китоби босмадан чиқди. Китобда қадимдан Бухоро қишлоқларидан бири бўлган Кармана тарихи тўғрисида фикр юритилади. Китоб Навоий тумани ҳокими Мардон Шамсиевнинг сўзбошиси билан бошланади. Унда шундай сўзлар бор: «Асл ватан киндик қони тўкилган жойдан бошланади, деб бежиз айтилмайди. Қадим ва навқирон карманаликлар учун Ўзбекистондай буюк Ватан меҳр-муҳаббати ана шу туғилган тупроқларида намоён бўлади, шаклланади ва умрбод муқаддас туйғуга айланади. Аслида Кармана Ўзбекистоннинг жуда қадим, улкан ва беқиёс тарихи шодасида кичик маржон каби нур сочиб келади. Бу қадим шаҳарнинг номи, бунёд бўлиши, йиллар давомида тараққий топиши ҳақида ушбу китоб муаллифлари қизиқарли тарихий маълумотлар, афсона ва ривоятларни баён этишган». Ҳақиқатан ҳам китобни варақлай бошласак, кўз ўнгимизда қадим тарих гавдалана бошлайди. Карманaнинг номланиши тўғрисидаги ривоятлар, афсоналар бизни узоқ ўтмишга етаклайди. Археологик изланишлардан маълум бўлишича, Кармана тарихи тараққиётнинг тош даврларига бориб тақалади. Рисолада минг йиллар илгари бу ерда яшаган аҳолининг ҳаёти, касб-кори ҳақидаги ашёвий далиллар асосида қимматли маълумотлар берилади. Тарихдан маълумки, Искандар Зулқарнайн милоддан аввалги 329-327 йилларда Ўрта Осиёга юриш қилиб Зарафшон водийси бўйларида ҳам шафқатсиз қирғинлар ўтказган. Унга қарши Кармана атрофларида Таҳшод, Каттақўрғонда Сатрак номли исёнчилар жанг қилганлар. Араб халифалиги ва Чингизхон босқини даврида ҳам карманаликлар ўзларининг она тупроқлари озодлиги ва ҳимояси учун курашганлар. Амир Темур даврида Кармана обод ва гўзал шаҳарга айланган.

Китобдан тарихий ва маданий ёдгорликлар тўғрисидаги фикрлар эътиборни ўзига тортади. Бу иншоотларнинг кўпчилиги ҳозирги вақтгача етиб келмаган. Лекин уларнинг жойлашган ўрни, архитектураси тўғрисидаги маълумотлар ўқувчида маълум таассуротлар уйғотади. Ҳозирги вақтгача сақланиб қолган Работи Малик, Деҳгарон масжиди, Сардоба, Мирсаид Баҳром мақбараси, Қосим Шайх меъморчилик мажмуалари аҳамияти жиҳатидан Бухоро, Самарқанддаги тарихий обидалар билан бир қаторда туради, десак муболаға бўлмайди. Шунингдек, китобдан Кармана чорбоғлари, карвонсаройлари тўғрисидаги айрим маълумотларни ўқиб, унинг тарихи тўғрисидаги тасаввурларимиз бойиб боради.

Китобда халқимизнинг нозик урф-одатлари тўғрисида қизиқарли маълумотлар берилади. «Йиллар садоси» китоби Кармана тарихидан дарак берувчи ҳозирги вақтдаги ягона манбадир. Бу китоб орқали Ватанимизнинг яна бир муқаддас жойи тарихи билан танишиш имкониятига эга бўлдик.

Нодир ТУРСУНОВ.

«Ҳосил-95»

МЎЪЖИЗАГА ЎХШАЙДИ

(Боши 1-бетда)

Асли сентябрь ойининг охирларида режани бажариш пахтакорлар юрти ҳисобланмиш мамлакатимиз учун у қадар янгилик эмас. Ўша кунлари ҳам Ўзбекистонимиздаги қатор хўжаликлар кетма-кет маррага етиб келаётгани ҳақида матбуот барчамизни хабардор этиб турганди. Лекин масаланинг иккинчи томони ҳам бор. Ҳали-ҳануз режани уддалай олмаётган ёки имкониятни бой бериб, ғолиблик чизиғига етиб келолмайдиган хўжаликлар ҳам йўқ эмас.

Юқорида куз бошида режани бажариш у қадар янгилик эмаслигини таъкидлагандик. Лекин қўриқ Сирдарё вилоятида бундай натижага эришиш ҳазил гап эмас. Хўш, унда биринчи майликлар муваффақиятининг сири нимада?

Биз яқинда хўжаликда бўлганимизда унинг раҳбари Ғофуржон Алиевга берган биринчи саволимиз ҳам шу бўлди.

— Аввало астойдил енг шимариб ишладик. Қолаверса, йил яхши келди.

Ғофуржон Алиевни яхши биламан. Мақтовга йўқроқ. Матбуотни кўп ўқийди. Фикрлаш доираси кенг. Фақат табиатан камтарлиги учунми, мухбирлардан «сал узоқроқ» юрсам дейди. Лекин мухбирлар ҳам анойи эмасда.

— Бу йилги муваффақиятимизнинг омиллари кўп. Лекин асосийлари беш-олтита. Келинг, яхшиси, бир бошдан гапириб бера қолай.

Бултур маррага бир қадам қолганда унга етолмагандик. Дардимиз ичимизда эди. Шу боис 1995 йил ҳосили учун ҳаракатни ўтган йил декабридан бошладик. Ерларни яхшилаб шудгорлаб, яхоб сувига эътиборни кучайтирдик. Баъзи жойларда ҳатто иккинчи марта шўр юва бошлаганимизни кўриб ҳайрон бўлганлар ҳам учради. Биз — жамоа раҳбарлари, мутахассислар йил бошидан гапни бир жойга қўйиб, ишни илмга ва илғор тажрибаларга асосланиб ташкил этишга келишиб олдик. Ва, экишдан тортиб, ҳосилни йиғиштириб олишгача бўлган жараёнларни пухта режалаштирдик. Ўзига хос «график» тузиб чиқдик.

Орамизда бироз шубҳаланганлар ҳам йўқ эмасди. Лекин яхши ният — яхшида. Биринчи мақсадимиз чигитни имкон борича барвақт қадаб олиш эди. Яхшилаб яхоб берилган майдонларимизга баҳорги «нам суви» ҳам қўйиб олдик. 2-15 апрель кунлари 1135 гектарга чигит тўлиқ экиб бўлинди. Май ойигача деярли 80 фоиз майдондаги ниҳолларга биринчи ишловни бериб бўлгандик. Бободеҳқонларимиз бир кун аввал экқан бир ой аввал йиғади, деб бежиз айтишмаган. Пахтачиликда эса, ҳатто соатлар ҳисоб-китоб қилинмоғи лозим.

Ишнинг боришидан жамоа аъзоларининг кўнгли тўқ эди. 2 сентябрь куни пахта териш машиналари кўригини ўтказдик. Механизаторларимизнинг отасига раҳмат. 17та комбайн мавсумга сифатли шайлаб қўйилган эди. Мутахассислар, бригада бошлиқлари билан пайкалларни яна бирма-бир оралаб чиқдик. Теримга ҳар томонлама тайёргарлик кўриб бўлгач, туман, вилоят раҳбарларини таклиф қилдик. Улар, дастлаб бироз шошилмасликни маслаҳат беришди. Лекин кутишдан наф йўқ эди. Охири, розилик беришди. Бироқ бирдай очилган минг гектардан зиёд ерга 17 та машина камлик қиларди. Қўшнилар эса ҳали-бери теримга тушишмайди. Уларни ҳам ёрдамга жалб этдик.

Хуллас, сентябрнинг саккизинчи куни оқсоқоллар фотиҳасини олиб, оммавий теримга тушдик. Биласизми, дастлабки ҳосилни кўриб, фақат мени эмас, бутун жамоамиз аъзоларининг уйқуси қочиб кетди. Биринчи теримданоқ 30 центнердан ошириб ҳосил ола бошладик. Айниқса механизаторлар завқини айтмайсизми. Майдоннинг нариги томонига боргунча бир-икки тўхтаб бункерни тепкилаб олишарди. Баъзи кунлари ҳатто режанинг 10 фоизга топширишга эришдик. 16 кун деганда рапорт бердик. 3110 тонналик хирмон уюлди. Лекин ишни тўхтатганимиз йўқ. Теримчилару механизаторлар яхши кайфият билан иккинчи марра учун курашни бошладилар. Шундай қилиб, яна 810 тонна пахта териб олдик. Умумий хирмонимиз 3910 тоннадан ошиб кетди. Ҳосилдорлик 35 центнерга етди. Хўжалик тарихида биринчи марта бундай кўрсаткичга эришилди.

— Ғофуржон ака, Сиз ўқитувчи, қурувчи ва сиёсатшунос мутахассисликларига эгасиз. Албатта, раҳбар билган соҳа қанча кўп бўлса, шунча яхши.

Аммо ҳозир саволимизга иқтисодчи сифатида жавоб берсангиз. Бу йилги пахтачиликда эришган муваффақиятларингиз пулга чақилса қанча бўлади? Агар сир бўлмаса...

— Нега сир бўларкан. Режадаги толанинг 40 фоизи 375 тонна, режадан ташқари уйган хирмонимиз толаси эса 267 тоннани ташкил этди. Албатта менинг хомчўтимга кўра барча харажату қарзлардан қутилиб, 11 миллион сўм соф фойдага эга бўламиз. Бундан ташқари ўзимизга қоладиган пахтадан 90 тонна ёғ, 450 тонна кунжара, 225 тонна шулха олишимиз керак. Пулга чақилса, бу ҳам 3,5 миллионга яқинлашиб қолади.

— Бошқа соҳаларда аҳвол қалай?

— Пилладан тортиб ғаллагача деярли барча режаларни вилоятда биринчилардан бўлиб адо этдик. Худога шукур, омборларимизда ғалла, шоли, мой, пиёз ва бошқа маҳсулотлар йилдагидан мўл.

Ҳа, айтгандай, суҳбат орасида Ғофуржон ака шунчалик кўп исм-фамилиялар айтдиларки, уларни бир варақка сиғдириш қийин. Бирини ёзсак иккинчисининг кўнглига келмасин деган ўйда, жамоа деб қўяқолдик. Чунки улар орасида қолоқларнинг ўзи йўқ. Ҳаммаси бирдай иззат-ҳурмат, мақтовга лойиқ инсонлар.

Яна бир гап. Мавзуимиз пахта бўлгани учун бошқа масалаларни унута ёзибмиз. Хўжаликда шу йил 2 жойда фельдшерлик-акушерлик пунктлари қурилиб ишга туширилди. Туманнгагина эмас, вилоятга кўз-кўз қилса арзигулик футбол стадиони ҳашар йўли билан қурилди. Бу — шунчаки хўжакўрсинга эмас. Уюшманинг «Ғаллакор» командаси туман чемпиони.

Хуллас, хўжаликда бу йил амалга оширилган ишларнинг барчаси жамланса — мўъжизага ўхшайди. Кичик бир жамоада шунча ютуқ, шунча даромад.

Нима ҳам дердик, кўз тегмасин!

Темур АБДУРАҲМОНОВ,
журналист.

Нуқтаи назар

ЮКСАЛИШ ОДИДАГИ ДЕПСИНИШ

Бу йил ўзбек киносининг таваллуд топганига 85 йил тўлади

Уз мустақиллигининг 4 йиллигини нишонлаган ва келажак сари дадил одимлаётган Узбекистонимиз истиқболини кино санъатисиз тасаввур этиш қийин. 1929 йилда ўзбек киносининг биринчи маҳсулотларидан бири «Ровот қашқирлари» фильмига атоқли адиб А. Қодирий ёзган тақризида шундай деган эди: «Биз мана шу бугун шу соатдан бошлаб миллий кинокадрларни тайёрлашимиз шарт. Шуни қилмасак ўзбек киноси боши берк кўчага кириб қолиши мумкин». Нақадар тўғри фикр. Утган давр мобайнида ўзбек киносида миллий кадрлар тайёрлашга жиддий эътибор берилдими, миллий руҳдаги фильмлар яратилдими? Афсуски, узоқ вақт бу масалага унчалик эътибор берилмади. Узбекфильм киностудиясига борсангиз, яқин-яқингача ўзбекдан кўра бошқа миллат вакилларини кўп учратар эдингиз. Бошқа миллат вакили ўзбекнинг руҳини қандай хис қилсин. Аммо ўша йилларда ҳам ўзбек киносида кинонинг дарғалари — ажойиб режиссёрлар етишиб чиқди ва дилбар фильмлар яратишди. Наби Ғаниевнинг «Тоҳир ва Зуҳра», «Фарғона қизи», Комил Ёрматовнинг «Алишер Навоий», Шуҳрат Аббосовнинг «Маҳаллада дув-дув гап», «Тошкент — нон шаҳри», «Сен етим эмассан», Йўлдош Аъзамовнинг «Утган кунлар», «Мафтунингман» фильмлари шулар жумласидан.

Юртимиз мустақил, деб эълон қилинганидан кейин кино санъатида жиддий ўзгаришлар рўй берди. Янги муаммолар пайдо бўла бошлади. Ягона Узбекфильм киностудияси бўлиниб кетди. Кўплаб мустақил хусусий киностудиялар ташкил қилинди. Ҳозирга келиб юртимизда 49 та киностудия рўйхатга олинган. «Новда», «Ватан», «Инсон», «Юлдуз, «Меъмор», «Намуна» ва бошқа киностудиялар 1992-1994 йиллар орасида ўзларининг дастлабки фильмларини ишлаб чиқардилар. Киностудиялар ташкил этилиши табиий бир ҳол. Кинода эркин ижод қилиш имконияти пайдо бўлди. Аммо маблағ етишмаслиги оқибатида кино яратиш қийин иш бўлиб қолди. Илгари биргина Узбекфильмнинг ўзида бир йилда 10 дан зиёд бадиий фильм тайёрланар эди. Ҳозирги кунга келиб эса бир йилда зўрға 4-5 тагина фильм суратга олинмоқда.

1991 йилгача «Узбекфильм»да бир йилда 70 дан кўпроқ фильмлар ўзбек тилига ўгирилган бўлса, айни пайтда дубляж кескин камайди. Узбек Давлат кинокомпаниясининг маълумотларига кўра 1992 йилда 7 тагина фильм, 1993 йилда эса 6 та, 1994 йилда 4 та фильм суратга олинди, холос. 1992 йилда 2 та, 1993 йилда эса 3 та ҳужжатли фильм яратилган. Тўғрисини айтиш керак, иқтисодий қийинчилик боис бу фильмларнинг кўпи тижоратбоп қилиб тайёрланаяпти. Натижада бачкана, мазмун жиҳатдан саёз фильмлар кўпаймоқда 1992-1994 йилларнинг энг яхши фильми деб топилган Абдураҳим Исмоилов, Орифжон Убайдуллаевлар режиссёрлигида ишланган «Эҳтирос қурбонлари» фильми Узбекистон кинематографиячилар уюшмасининг Грифон олий совринини олган бўлсада, жуда ҳам зўр фильм, деб бўлмайди. Аммо бошқа фильмлардан кўра яхши ишланган. Фильмда мазмун ва мақсад бор. Аммо кейинги вақтда яратилаётган фильмлар орасида «Ватан» киностудиясининг Р. Муҳаммаджонов, М. Абзаловлар 1993 йилда ишлаган «Олтин девор», Л. Файзиев ва Ш. Бошбековларнинг 1994 йилда ишлаган «Тақдир эшиги», Мелис Абзаловнинг «Куёв» фильмлари унчалик мақтовга лойиқ эмас. «Олтин девор» асари илгари Ҳамза театрида қўйилган. Ғани Аъзамов бу ролни бетакрор қилиб маҳорат билан ижро этганлар. Томошабинлар мақтовига сазовор бўлган спектаклни фильм қилиш шартмиди, шундай бўлган тақдирда ҳам нима учун бош ролга Ғани Аъзамовнинг ўзи таклиф қилинмади. «Келинлар қўзғолони», «Куёв» фильмлари хусусидаям шу фикрни айтиш мумкин.

Мустақил ўзбек киноси енгил-елпи, бачкана ва мазмунан саёз фильмлардан воз кечиши лозим. Бизга ўзбекнинг ўзбеклигини кўрсатадиган мазмунан бақувват фильмлар зарур. Айниқса, ота-боболаримиз ҳаётини акс эттирувчи тарихий жанрдаги фильмлар керак. Эшитишимизча кинорежиссёр Али Ҳамроев Италия билан ҳамкорликда «Амир Темур» фильми устида иш олиб бораяпти экан. Бу жуда хайрли иш. Аммо айрим режиссёрларнинг гапига қараганда Амир Темур ролини юртимизда ўйнайдиган актёр йўқ эмиш. Бу нотўғри фикр. Соҳибқирон қудратли, ақлли, заковатли подшоҳ бўлгани билан сиз-у бизга ўхшаган инсон эди. Унинг ҳам характерида, ишида, хатолар ва нуқсонлар бўлмаган дейиш ноўрин. Беайб парвардигор, дейди доно халқимиз. Шу жиҳатдан олиб қараганда Темур образини ўзбекистонлик актёр ўйнаши керак. Шундай қилинмас экан фильм жонли чиқмайди. Чунки оврўполик актёр осиёликлар қалбини қандай хис қила оларди.

Президентимиз И. Каримов Олий Мажлиснинг биринчи сессиясида сўзлаган нутқида телевидениеда намойиш қилинаётган фильмларнинг айримлари савияси паст ва мазмунан саёз эканлигини, халққа маънавий озуқ бермаслигини айтиб танқид қилди ва санъат аҳлининг диққат-эътиборини бу камчиликларни тугатишга қаратди. Зеро киностудияларимизга жиндеккина ҳам маънавий, ҳам моддий ёрдам кўрсатилса айни муддао бўлади.

Бир йилдан ошдики, Республика Вазирлар Маҳкамасининг Қарори билан жамоатчилик асосида «Маънавият ва маърифат» маркази тузилди. Марказнинг нашри «Тафаккур» журнали нашр қилинмоқда. Ажабмас, эртами-кечми маданиятимиз юксалиб театр ва киноларимиз янада ривож топса. Чунки маърифатли ва маданиятли мамлакатнинг келажаги буюк бўлади.

Акбар ЙЎЛДОШЕВ,
журналист.

Суратда: «Тиниқ булоқ» фильмидан лавҳа.

Орамиздаги одамлар

АЪЗАМ АЙЮБНИНГ ИСТЕЪДОДЛИ ШОГИРДИ

Таржимон. Бу улкан «касб»ни хунарга айлантириш ҳамманинг ҳам қўлидан келавермайди. Шу маънода таржимонлар халқ ва давлат миқёсида хамиша эъзозлидир. Шербек Алиев ҳозир 87 ёшга тўлмоқда. Бу кишининг ҳаёт йўли, ижтимоий-сиёсий фаолияти лўнда. Бўхронли йиллар билан узвий боғланиб кетган. Бемалол айтиш мумкинки, журналистика ва таржимончилик соҳасида қалам тебратган Наим Саид, Аъзам Айюб каби алломалар қаторида Шербек аканинг номи ёнма-ён туради.

Шербек Алиев 1909 йилнинг 15 июнида Тошкентда, Ўқчи маҳалласида руҳоний-саводхон оилада дунёга келган. Унинг отаси ўша пайтларда жадид сифатида оқ империя томонидан бир неча марта «тартиб»га чақирилган ва огоҳлантирилган маърифатпарвар эди.

Шербек ака дастлабки маълумотни, табиийки, ўз отаси қўлида олади. Сўнг Бешёғочдаги интернатда тарбия топди.

— Бу пайтларда,— деб хотирлайди Шербек ака,— биринчи жаҳон урушида асир тушиб, Тошкентга юборилган турк офицерлари шу интернатда сабоқ беришарди. Ориф, Қодир, Маҳаммад Хунусий, Бош Човуч деган офицер-домлалар жуғрофия, меҳнат, ҳисоб ва Зуннунлар она тилидан дарс беришарди. Улардан турк тилини ҳам яхшигина ўрганиб олганмиз. 22-йили интернат Ўқчидаги К. Маркс техникумига кўчирилиб, қўшиб юборилди. Бу ерда мен (кейинчалик машхур бўлиб кетишган) Уйғун, Умаржон Исмоилий, профессор Х. Рахматуллаев, академик Собир Юнусов, Шайҳзода кабилар билан бирга таҳсил олдим. Техникум ўз йўналишига кўра фаннинг турли соҳалари бўйича умумий кадрлар етиштирарди. Мен она тили ва адабиёти йўналиши бўйича фаолият юргиздим.

Техникум директори Муҳаммаджон Раҳимов деган жуда ўткир маорифчи эди. Уни ҳамма ҳурматларди. Жаҳоншоҳ деган нуфузли домламиз бўларди, у педагогика ва географиядан, Туркияда ўқиб келган тошкентлик Вали Бурхсн адабиётдан, Шорасул Зуннун мумтоз адабиёт ва она тилидан сабоқ ўргатарди. Ҳамма ўқувчилар ҳам муккамиздан кетиб ўқирдик. Бизда бефойда ишлар билан шуғулланиш умуман йўқ эди...

Тил ўрганиш орқали таржимачиликка ҳавасни техникумдан бошлаган Шербек Алиев, дастлаб турк ва ўрис тилларидан кичик-кичик хабарларни ўзбек тилига ағдариб юрди.

1929 йили эди. Шербек Алиев Туркистон Давлат университетининг Шарқ факультетига ўқишга киради. Бу ерда атоқли олимлар бўлиб етишган Виктор Решетов, Субутой Долимов, кейинчалик йирик ёзувчилар бўлган Мақсуд Шайхзода, Мирзакалон Исмоилий сингарилар билан бирга тил ва дил ўрганди. 33-йили ўқишни муваффақият билан битирган Шербек ака «Қизил Ўзбекистон» газетасига ишга юборилади. Бу ерда атоқли журналист ва таржимонлар Комилжон Алимов ва Аъзам Айюблар қўлида фаолият кўрсата бошлайди.

Аъзам Айюб Шербек акадаги таржимончиликка бўлган ҳавасни сезгач, уни мазкур газетага масъул котиб ёрдамчиси вазифасига тайинлатади. Бу эса ўз навбатида масъул котиб вазифасида ишлаётган Аъзам акага ишончли ёрдамчи, деган гап эди. Шербек ака бу ерда таҳририятга келган кўплаб хабар, хужжатларни ўзбек тилига ағдариб, таҳририятнинг ишончини қозона борди. Унга ҳақиқий мураббий сифатида ном чиқарган Аъзам ака эса, ўзининг таржимончиликдаги фаолиятини энди кўпроқ катта-катта асарлар таржимасига қарата бошлади.

Шербек Алиевдаги журналистик дид, ўткир қалам уни «Қизил Ўзбекистон»нинг ишончли ходимига айлантирди. Шу боис, таҳрир ҳайъати уни ўша пайтларда Ўзбекистон таркибида бўлган Хўжанд ҳамда Қўқон зоналари бўйича газетанинг мухбири қилиб ишга жўнатади. Бу ерлардан миллий-урф-одатлар, тарихий обидалар, маориф ва маданият, халқлар дўстлигига доир сон-саноқсиз материаллар тайёрлаб, газетада чоп эттирди.

— Ёзган мақолаларим, публицистикам булар билан чегараланмаган, ўша пайтларда,— деб эслайди Шербек ака, — 25 — йили техникумни тугатишим билан Жумхурият халқ таълими комиссарлиги мени Мирзачўлдаги Ленин номли таянч мактабига директор қилиб юборган эди. Бу ерда ҳам 28-йилгача ишлаганман. 25-27-йиллар орасида ўз педагогик тажрибаларимни эл орасига тарқатиш учун «Маориф ва ўқитувчи», «Аланга», «Ер юзи» каби журналларда қатор методик руҳиятдаги мақолаларни, қолаберса, бир қатор маорифга доир ўрисча мақолаларни ўзбек тилига ағдариб эълон қилганман.

30-йилларда Шербек Алиев таржимон ва журналист сифатида шухрат топа борди. Унинг содда ва ширали тил билан қилган таржималари элимизга маъқул бўла бошлади. Шу боис, жумхурият Ўқувпеддавнашри унга қатор дарсликларни таржима қилиб беришни топширарди.

... Бутун инсоният учун ҳаёт — момот жангига айланган Иккинчи жаҳон уруши Шербек акани ҳам яна бир карра синовдан ўтказди. Кундалик матбуот, айниқса, радио тўлқинлари орқали тарқалаётган хабарларни халқ орзиқиб кутар эди. Марказдан келадиган ва келаётган хабар ва фармонлар, буйруқлар ҳамда Бош қўмондонлик хужжатлари ўрис тилида бўлганлиги учун, уларни зудлик билан таржима қилиш лозим эди. Бундай ҳужжатлар ўта нозик бўлиб, фаросат билан қалам юргизишни тақозо қиларди. Таржимани қойиллатиб уддалайдиганлар эса жуда кам эди. Шунга кўра Республика радиосига бу вақтда анча танилиб қолган моҳир таржимон Шербек Алиев таклиф этилди.

— Уруш даври хабарларини, Бош қўмондонликнинг хужжатларини ўрис тилидан ўзбек тилига зудлик билан ағдариш учун,— деб эсга олади Шербек ака,— тунни кунга улаб, меҳнат қилардик. Кўпинча радиода тунаб қолардик.

Уруш даврларида ҳозиргидек телетайп деган нарса йўқ эди. Барча марказий хабарлар ҳаводан — тўлқиндан ушлаб олинарди. Бутун Радио жамоаси, дикторлар биз таржимонларга кўз тикиб турардилар. Мен радиода 47-йилгача таржимонлик қилиб, таржима бўлимини бошқарганман. Яхши эсимда, Фозил Исҳоқ деган истеъдодли таржимон бўларди. Жуда меҳнаткаш бола эди. Кўпинча азонда радиога тезроқ етиб боришини ўшандан сўрардим. Ёш бўлганлиги учун кўпроқ ўшандан фойдаланардим. У овоз илиб олиш учун кўпинча радиода ётиб қоларди...

Урушдан сўнг ТАСС бағридаги ЎзТАГ ташкилотига эътибор кучайди. Маҳоратли, тажрибали ва ўткир таржимонларни қидириш ва тўплаш бошланди. Ана шундай долзарб паллада Шербек Алиев ҳам ЎзТАГга ўтиб ишлай бошлади. Жумҳуриятнинг бу улуғ хабарлар ватанида Шербек Алиев то меҳнат нафақасига чиққунча, яъни 72-йилгача халол меҳнат қилди.

— ЎзТАГга ишга келмасимдан олдин,— дейди Шербек ака,— радиода ишлаб юрган ўша уруш йилларида ҳам бу ерда ярим ўриндошликда фаолият кўрсатардим. Уруш даврига келиб бизнинг сафимизга Рихси Саҳибоев, Насибулла Хабибуллаев, Абдулла Ўразаевлар қўшилган. Абдулла уруш йилларида ЎзТАГга директорлик қилган уринчак кадр эди. Журналистик фаолиятим ёшлар ижоди билан ҳам боғланиб кетган эди. 38-39-йилларда Карим Ғайбуллаевнинг таклифи билан «Ёш ленинчи» газетасига ҳам ўтиб ишлаб, ахборот бўлимин бошқарганман. Газетанинг ўша пайтдаги муҳаррири бухоролик Шариф Хўжаев эди, уни 38-йилда миллатчи сифатида отиб ташлашган...

Минг таассуфки, игна билан «қудуқ қазиб» меҳнат қилган таржимонларнинг номлари ҳамиша ҳам тилга олина бермайди. Ўқувчи ҳам одатга кўра

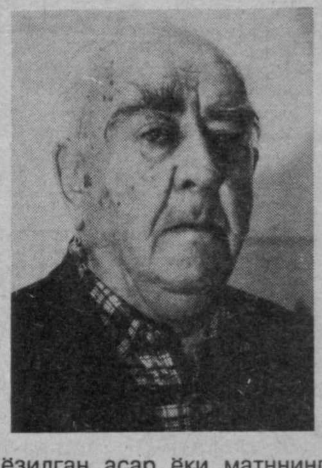

ёзилган асар ёки матннинг муаллифига қарайди, таржимонига эмас. Айтишим мумкинки, мен таърифлаётган таржимон Шербек аканинг фикрий қобилиятидан ўзга тилдан ўзбек тилига ағдарилган баркамол таржима материалларини жамлаб, жилдлар бўйича чоп эттирадиган бўлсак, у кишининг оддий 50 йиллик таржима ижодлари 85 жилдни ташкил этар экан...

Шербек отанинг машаққатли меҳнати муносиб тақдирланган ижодкорлардан. У 1972 йили ёзувчи, давлат арбоби Шароф Рашидов тавсиясига кўра «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими», деган шарафли унвонга сазовор бўлган эди...

Шу ўринда кўп ҳурматли журналистларимиз ва оммавий ахборот ходимларини зийрак торттиришга чақирувчи икки оғиз гапимиз ҳам йўқ эмас. Ҳозирда 87 баҳорни қаршилаётган, 50 йилдан ортиқ матубот, мактаб, маориф, радио, ЎзТАГда халол меҳнат қилган, минглаб муҳим хужжатларни ўзга тилдан ўз она тилига ағдариб, миллионлаб кишиларимизга фикр улашган мўътабар отахонга эътибор бироз сусайгани сезилмоқда. Бу киши ўн беш йилдирки, касаллик туфайли уйдан ташқари чиқолмайдилар.

Ҳайдарали УЗОҚОВ.

АЗИЗ ВА МУҲТАРАМ ЖУРНАЛХОНЛАР!
«ХЎЖАЛИК ВА ҲУҚУҚ» — «ХОЗЯЙСТВО И ПРАВО» ЖУРНАЛИГА ОБУНА ДАВОМ ЭТМОҚДА

Бу сизнинг янги журналингиз, мустақиллик нишонаси, ҳуқуқий жамият шаклланаётган, бозор иқтисоди қарор топаётган бир даврда кўмакчингиз, хўжалик судлари, ҳуқуқ-тартибот идоралари, иқтисодчилар, тадбиркорлар, бизнесменлар, сотувчилар ва олувчилар, ишлаб чиқарувчилар ва истеъмолчилар — ҳамманинг журнали!

ОБУНА НАРХИ РЕСПУБЛИКА ВИЛОЯТЛАРИ ВА ҚОРАҚАЛПОҒИСТОНДА

Якка тартибдаги обуначилар учун:
6 ойга — 157 сўм 80 тийин
12 ойга — 315 сўм 60 тийин
Нашр индекси — 75510
Ташкилотлар учун:
6 ойга — 241 сўм 80 тийин
12 ойга — 483 сўм 60 тийин
Нашр индекси — 75511

ТОШКЕНТ ШАҲРИДА
Якка тартибдаги обуначилар учун:
6 ойга — 123 сўм 30 тийин
12 ойга — 245 сўм 60тийин
Нашр индекси — 75510
Ташкилотлар учун:
6 ойга — 207 сўм 30 тийин
12 ойга — 414 сўм 60 тийин
Нашр индекси — 75511

«Хўжалик ва ҳуқуқ» — «Хозяйство и право» журналига обуна бўлинг! Иш ўрганасиз, ҳуқуқий билимингиз ошади, иқтисодий тафаккурингиз чархланади, бой ва бахтли бўласиз!

КЕЛГУСИ СОНДА:

- ***Янги шеър арафаси***
- ***Ҳақиқатнинг ўткир кўзлари***

Газета саҳифаланаётганда

ҚАҲРАМОННИ МУКОФОТ ВА...МИЛИЦИЯ ИЗЛАМОҚДА

Тўрт ёшли боланинг ҳаётини сақлаб қолган 20 ёшлардаги пермлик йигитни ўт учирувчилар ҳам, милиция ҳам изламоқда. Тўрт ёшли Ванянинг ота-онаси ўз хонадонида ўт тушган вақтда халок бўлишди. Гўдак балконга қочиб чиқишга улгурди, қаттиқ қичқириб, йиғлай бошлади. Қўшни балкондаги педагогика университетининг уч талабасидан бири ҳаётини хавф остига қўйиб бўлса ҳам деворнинг туртиб чиққан жойларига тирмашиб тутун бурсиқиб турган тўққизинчи қаватдаги балконга чиқди ва болани милиция катта сержантига берди. Кейин халоскорнинг ўзи арқон ёрдамида алангa ичидан чиқди. Шундан кейин ўзини ким эканлигини таништирмай талаба жўнаб кетди.

Эндиликда ўша талаба йигитни мукофот ҳам, ўт учирувчилар ҳам, милиция ҳам изламоқда. Ахир кўрсатилган мардлик, мурувват ва саховат ҳеч қачон унутилмайди, тақдирланмай, ҳурмат-эҳтиромга бурканмай қолмайди!

Футбол

«НЕФТЧИ» — ЧЕМПИОН! ҚОЛГАНЛАР-ЧИ?..

ФУТБОЛ БЎЙИЧА IV МИЛЛИЙ ЧЕМПИОНАТ ЯКУНЛАНДИ

Мавсум ҳақида гапирадиган гаплар анча кўп. Калом аввалида, Фарғонанинг «Нефтчи» жамоасини қаторасига тўртинчи бор республикамизнинг энг кучли жамоаси деган фахрли номга сазовор бўлганлиги билан миллионлаб мухлислар номидан қутлаб қоламиз. Фарғоналиклар бу мавсумда ҳам ўзларининг ҳамфикрона ҳаракатлари билан барча жамоалардан ажралиб туришди. Уларга бу йил қийинчилик мучали бўлиб келди. Осиё чемпионлари кубоги баҳсида биринчи даврадаёқ Қозоғистоннинг «Елимай» жамоасига ўйинни «бой беришди». Албатта, бу ўйин футболга нисбатан ҳақоратона ва ҳурматсизлик тарзида ташкил этилганлиги бугун барча футбол ишқибозларига аён. Тожикистонлик хакамларнинг кўрсатган «хунар»лари нафақат «Нефтчи» жамоасига, балки икки севимли ўйинчиларимиз — Андрей Фёдоров ва Неъматилла Қуттибоевлар учун ҳам жуда қимматга тушди. Андрей икки йилга, Неъматилла эса уч йилга ОФК томонидан четлатилди. Бунинг устига мавсум олдидан кетиб қолган Равшан Бозоров, Рустам Дўрмонов, Александр Тихонов, Андрей Миклеев ва сал кейинроқ жамоани ташлаб кетган Дмитрий Ивангородский билан Акмал Абдурасулов, Грецияга кузатилган Степан Атоян, четлатилган Наримон Осмоновларнинг ўрни шундоқ билиниб турарди. Юқорида қайд этилган ўйинчилар бутун жамоа деган гап эмасми? Шунга қарамай, Юрий Вазгенович ўзининг ажойиб усули — ўринбосарлар танлай ва тарбиялай билиш муаммоси устида бош қотириб қўйган эди. Ва бу таянч, «Нефтчи» жамоасини ғолибона юришига асосий сабаб бўлди. Олдиндан башорат қилинган «Нефтчи»нинг асосий рақиблари «Пахтакор», «Навбаҳор», МХСК ва «Нурафшон» жамоалари дарҳақиқат биринчиликка ўзгача бир файз киритишди. Фарғоналикларнинг қийналишларига асосан шулар сабаб бўлди. Айниқса, севимли жамоамиз «Пахтакор» «Нефтчи»дан бир йўла 5 очко «тортиб олди». Фарғонада 1:1, Тошкентда эса 3:0 ҳисобида ғалаба қозонган тошкентликлар мавсумни қизитиб юборишди. Албатта, «Пахтакор» жамоасидан мухлислар жуда катта нарсаларни кутишган эди. Жамоага Равшан Бозоров, Рустам Дўрмонов, Александр Тихонов ва Андрей Миклеевларнинг қўшилиши умидни яққол ишончга айлантирганди. Лекин «Пахтакор»...

Тошкентликлар кўп ўйинда рақибни писанд қилмай майдонга тушгандек туюлишди. Дастлабки турда «Трактор»дан, кейинроқ «Сўғдиёна» ва «Навбаҳор»дан икки марта, МХСКдан йирик ҳисобда мағлубиятга учраши мухлислар кўнглини хижил қилди. «Пахтакор»нинг дарвозабони Павел Бугало ҳар қанча маҳоратли бўлмасин, ҳимоянинг ўта бўшлиги жамоага панд берди. Негадир «Пахтакор» сўнгги турларда жамоа сифатида шаклланишга улгурди. Кетма-кет ғалаба... Лекин... Энди кеч бўлганди. Учликда кетаётган жамоалар «Пахтакор»дан анча илгарилаб кетишганди. Мавсум бошида ўз майдонида «Политотдел»дан мағлубиятга учраган МХСК жамоаси мураббийлари алмашуви жамоанинг ўйин суратини умуман ижобий томонга ўзгартириб юборди. Февзи Давлетов, Акмал Хошимов, Бахтиёр Номозов, Нўъмон Хасанов, Шуҳрат Раҳмонқулов, Алишер Отажонов, тўпурар Ойбек Усмонхўжаев, Мухтор Қурбонов ва дарвозабон Олег Беляковларнинг ҳар бир ҳаракатлари жамоа ютуғидаги асосий таянч бўлди. Армиячилар бу мавсумда жуда чиройли ўйин кўрсатиб, ўз рақибларини ортда қолдириб иккинчи ўринни эгаллашди. Бу мавсум «кашфиёт»и бўлди.

Энди Наманганнинг «Навбаҳор» жамоасига келсак, улардан футбол мухлислари кўп нарса кутишганди. Наманганликлар энг чиройли ўйин кўрсатишди, десак адашмаймиз. Сабаби, ҳар бир чизиқда ҳаракат қилаётган истеъдодли ва маҳоратли футболчилар сўнгги учрашувгача ғолиблик учун кураш олиб боришди. Жамоа таркибида Олег Шацких киритган тўпларини 26 тага етказиб, тўпурарлар сафида карвонбоши бўлди. Магометов, Денисов, Мадрахимовдек ҳимоячилар бу мавсумда ҳар қандай жамоа ҳужумчиларини тўхтата олди. Айниқса, Зафар Мусабоевдек «юлдуз» кашф этилганлиги, яна бир карра бош мураббий Виктор Романович Жалиловнинг хизматлари беқиёс эканлигининг далилидир. Агар инсоф билан, ўйин махоратига қараб айтадиган бўлсак, наманганликларнинг эгаллаб турган учинчи ўринлари ўзларига мос келмайдигандек туюлади. Улар энг асосий рақиблари билан бўлган ҳал қилувчи учрашувда мағлубиятга учраб қолдилар. «Нефтчи» — «Навбаҳор» 2:1. Шу ўйиндаги ғалаба фарғоналикларни чемпион қилди. «Навбаҳор» жамоаси бу мавсумда ҳар қандай мақтовга арзийди. Айниқса, жамоанинг ёнида «ўн иккинчи ўйинчи» вазифасини бажарган наманганлик футбол ишқибозларини айтиб ўтишимиз лозим. Улар ҳар бир учрашувда «Навбаҳор»нинг ёнгинасида бўлишди. Қолган жамоалар ҳусусидаги фикримиз қисқа: «Нурафшон»нинг тақдири мавсум ўрталарида ҳал бўлганлиги боис, уларнинг эгаллаган ўринлари хусусида бир нарса деёлмаймиз. Ҳар ҳолда бухороликлар охиригача кураш олиб боришганда чемпионатга янада файз киритишлари аниқ эди. «Машъал», «Политотдел», «Динамо», «Атласчи» ва «Наврўз» жамоалари сал ижобийроқ ҳаракат қилишди. Айниқса, самарқандлик динамочилар ўтган йили биринчи лигадан чиқишган бўлишига қарамай, кучли ўнликдан жой олишга муяссар бўлишди.

Жадвалнинг қуйи ўринларини жуда мустаҳкам эгаллаб турган Қўқоннинг «Темирйўлчи», Чирчиқнинг «Чирчиқ» жамоаларига келсак, булар энди кейинги йил Наманганнинг «Кушон» ва Урганчнинг «Динамо» жамоалари ўрнида биринчи лигада тўп суришади. Уч мавсумдан бери олтиликдан ўрин эгаллаб келган қўқонликларнинг бу йилги ўйинлари ажабланарли ҳолдир.

Шундай қилиб, саккиз ойга яқин давом этган 4-миллий чемпионат ҳам тарих дафтарига битилди, ҳисоб. Яна «Нефтчи»... Энди кейинги йил ким? Наҳотки яна?... Ким билади, дейсиз, ҳар ҳолда, кейинги мавсум кўнглимизнинг тўлмай қолган ўринларини тўлдиради, деб ўйлаймиз.

1996 йил... Футбол йили... Чунки миллий чемпионатимиздаги кураш кескин кечиши аниқ, яна Саудия Арабистонида бўлиб ўтадиган Осиё чемпионати, Европа чемпионати, «Нефтчи»нинг Осиё чемпионлари кубоги бахсидаги ўйинлари, МХСК ёки «Навбаҳор»нинг Осиё кубоги эгаларининг кубоги бахсида... Хуллас, кўришга ва «хасталаниш»га арзигулик йил. Дарвоқе, биринчи лигада ғолибликка кураш олиб борган «Кушон» ҳамда Урганчнинг «Динамо» жамоаларини келгуси йил олий лигада тўп суришлари билан қутлаймиз ва омад тилаймиз.

Тўртинчи миллий чемпионатимиз якунлари ҳам узоқ вақт бахс-мунозараларга сабаб бўлиб қолади.

Хайрулло ҲАМИДОВ.

14 ноябргача бўлган вазият

		Ў	Ю	Д	М	Т-Н	О
1.	«Нефтчи»	30	24	4	2	86-32	76
2.	МҲСК	30	23	5	2	70-19	74
3.	«Навбаҳор»	30	23	3	4	72-23	72
4.	«Пахтакор»	30	20	5	5	70-27	65
5.	«Нурафшон»	30	13	1	16	39-56	40
6.	«Политотдел»	30	11	6	13	39-51	39
7.	«Атласчи»	30	11	4	15	36-48	37
8.	«Наврўз»	30	10	7	13	38-46	37
9.	«Сўғдиёна»	30	11	3	16	46-30	36
10.	«Динамо»	30	10	5	15	27-37	35
11.	АСК	30	10	5	15	37-50	35
12.	«Трактор»	30	9	8	13	33-43	35
13.	«Янгиер»	29	9	5	15	33-43	32
14.	«Машъал»	30	8	5	17	24-58	29
15.	«Темирйўлчи»	29	6	3	20	28-64	21
16.	«Чирчиқ»	30	3	7	20	21-52	16

ТЎПУРАРЛАР

1. Олег Шацких («Политотдел», «Навбаҳор») — 26
2. Ойбек Усонхўжаев (МХСК) — 22
3. Дилмурод Назаров («Пахтакор»), Равшан Бозоров («Пахтакор») — 17 тадан.

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи Зайниддин МАМАДАЛИЕВ

Туркистон
TURKİSTAN

Таъсис этувчи:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ

ТАҲРИРИЯТ:
Қабулхона — 36-56-58;
хатлар бўлими — 36-54-65; тижорат бўлими — 33-79-69, 36-58-48; ижодкор ёшлар — 36-57-52; котибият — 36-55-96.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083 Тошкент Матбуотчилар кўчаси, 32-уй

Газетамиз ҳафтанинг чоршанба кунлари чиқади.
Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00012
«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси
Буюртма Г. —— 0498
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41
22006 нусхада босилди, ҳажми —— 2 табоқ.
Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди.
Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А-2
Босишга топшириш вақти ——21.00